

VRIJEME ZA POVRATAK

Već mi se dulje vrijeme nameće jedno pitanje. Pitanje je hipotetsko i na njega se zapravo ne da odgovoriti, no to moju znatiželju ne umanjuje. Pitam se, naime, kad bi Umberto Eco danas pisao *Ime ruže*, kakvom bi prikazao knjižnicu. Jer, teoretičarima književnosti usprkos, ja mislim da je Ecu upravo stvarno iskustvo s knjižnicama u njegovoj zemlji poslužilo da naslika knjižnicu-labirint benediktinske opatije. Talijanske su knjižnice sedamdesetih godina stare i poštovane ustanove, od kojih mnoge čuvaju dragocjenu kulturnu baštinu, koja nije samo talijanska već i svjetska. No one u to vrijeme više ne odgovaraju potrebama jedne suvremene generacije sveučilišnih profesora, koja na knjigu gleda kao na važan izvor obavijesti i smatra je prijeko potrebnom za svoj rad, ali je želi imati odmah i bez nepotrebnih prepreka. Sedamdesetih se godina sveučilišna zajednica u svijetu bavi utjecajima sredstava javnog priopćavanja, naravi i svojstvima informacije, mogućnostima njezina prijenosa na daljinu i bez obzira na granice. Utemeljuju se nove znanstvene discipline, informacijska i komunikacijska znanost. Uporabivost računala i telekomunikacijskih veza za prijenos podataka postaje dijelom općeg znanja. Pismenost obuhvaća i stjecanje informacijske pismenosti. Pojedini teoretičari navješćuju kraj uporabi papirnate građe; jasno je da to znači i nestanak tradicionalne knjižnice kakvu poznajemo.

Sveučilišni su nastavnici nezadovoljni stanjem u akademskim knjižnicama. Zale se da knjižnice često nemaju baš onu građu koja je njima potrebna, da nisu otvorene u prikladno vrijeme, da im bibliotekari ne dopuštaju pristup do polica, da su katalozi pretjerano komplicirani. Često su prisiljeni stvarati vlastite osobne zbirke građe koja im je potrebna za rad. Sta-

nje u talijanskim knjižnicama istovjetno je stanju u mnogim drugim europskim zemljama; dovoljno je pročitati prilog o portugalskim knjižnicama u ovom broju *Novosti* ili sjetiti se nekih naših akademskih knjižnica, osobito u sedamdesetim godinama, pa da bude jasno zašto je knjižnica-labirint mogla postati univerzalnom slikom.

Nagovještaj velikih promjena bibliotekari nisu mogli odmah prihvatiti. Bila su potrebna ulaganja u opremu prikladnu za rukovanje strojno čitljivim podacima, u izobrazbu za uporabu te opreme i bilo je potrebno vrijeme i iskustvo. Bio je zapravo potreban odmak koji će omogućiti da se primjene novih informacijskih tehnologija u knjižnicama iskušaju i njihova vrijednost realno sagleda i procijeni.

Nerazumijevanje između sveučilišnih profesora i bibliotekara postalo je preveliko da bi se bibliotekari mogli osjećati ravnopravnim članovima sveučilišne zajednice. Vrijeme, u kojem je jedan od nastavnika bio i bibliotekar, nepovratno je prošlo. Uvjeti za zapošljavanje i napredovanje nastavnika i bibliotekara postali su i previše različiti, a da bi se oni mogli smatrati kolegama. Knjižnice su još uvijek bile potrebne, ali bibliotekari su smatrani samo čuvarima dragocjenih, iako ne uvijek i dostatnih zbirki. Eco je stanje prikazao kao paradoks: Jorge, taj prvi bibliotekar u knjižnici-labirintu, slijep je. Vid je pak minimalan uvjet da bi netko uopće mogao pokušati obavljati bibliotekarski posao.

Od izlaska Ecove knjige prošlo je sedamnaest godina. Jesu li se stvari promijenile? Je li sveučilišna zajednica promijenila svoje mišljenje o knjižnicama i bibliotekarima? Jesu li se knjižnice i bibliotekari promijenili?

U zemljama u kojima su knjižnice tradicionalno sličile našima,

stanje se postupno, ali stalno mijenja. Raspisivanje brojnih međunarodnih i nacionalnih projekata, ubrzano opremanje knjižnica, digitalizacija vrijedne građe, sudjelovanje bibliotekara na međunarodnim i nacionalnim skupovima, pokazuje da međunarodna ali i državna tijela u pojedinim zemljama, shvaćaju ulogu i važnost koje knjižnice imaju u razvitku pojedinog društva i da su spremna u njih ulagati.

Vrijeme je, dakle, za povratak bibliotekara u sveučilišnu zajednicu. Za to je potrebna nova informacijska politika na razini države, koja će omogućiti ulaganje u akademske knjižnice, ali i pripravnost bibliotekara da ulažu u sebe i svoju izobrazbu.

A. Horvat

U ovom broju:

Vrijeme za povratak

Razgovarali smo:
Aleksandar Stipčević

Iz rada Društva

Iz regionalnih društava

Mjesec hrvatske
knjige '97

Vijesti iz EBLIDAE

Medunarodna zbivanja

Iz knjižnica

Mala škola Interneta (5)

Skupovi, stipendije,
predavanja

s prof. dr. Aleksandrom Stipčevićem, šefom Katedre za bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Povod za razgovor bio je njegov nedavni odlazak u mirovinu.

1. *Osvrnete li se unazad na svoj životni i radni vijek proveden u bibliotekarstvu i leksikografiji, koje Vam se razdoblje čini najuspješnijim, ono provedeno u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, Leksikografskom zavodu "Miroslav Krleža" ili na Filozofskom fakultetu? Kako biste okarakterizirali svako od tih razdoblja?*

Kad sam 1957. napustio mjesto asistenta za prapovijesnu arheologiju u tadašnjem Institutu za historijske nauke u Zadru i preselio se u Zagreb na rad u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, nisam ni slutio da će knjižničarska struka postati mojim životnim pozivom. Bio sam duboko uvjeren da je to tek privremeno rješenje, pa sam nastavio baviti se i pisati arheološke članke i knjige o starim Ilirima. Doktorirao sam s temom o religioznom simbolizmu Ilira, pa čak i kad sam pisao bibliografije, bile su to arheološke bibliografije. No kad sam 1971. godine preuzeo kolegij *Uvod u povijest knjige i knjižnica* na poslijediplomskom studiju bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, ušao sam u znanstveno područje koje me silno privuklo i na kojem i danas intenzivno radim. Rezultat tog rada je moja *Povijest knjige*, kao i niz članaka i nekoliko knjiga.

U Leksikografski zavod "Miroslav Krleža" pozvan sam s mjesta ravnatelja Knjižnice JAZU (danas HAZU), da preuzmem dužnost glavnog urednika Hrvatskoga biografskog leksikona. Znao sam da će ta dužnost biti mnogo uzbudljivija negoli prijašnje moje dužnosti u knjižničarskoj struci, pa ipak nisam mogao predvidjeti da ću toliko energije i vremena morati utrošiti u "slučaju HBL-a", koji je izbio odmah nakon što sam preuzeo tu dužnost. Danas mi nije žao ni vremena ni energije koju sam uložio u naporima da spasim tu ediciju od onih snaga, kojima se ona nije svidjela. Ipak, kad je objelodanjena II. knjiga edicije, prešao sam na Filozofski fakultet i tu, na Katedri za bibliotekarstvo pri Od-

sjeku za informacijske znanosti, ostao do umirovljenja u listopadu ove godine.

Svi spomenuti poslovi koje sam u životu radio za mene su bili iznimno zanimljivi. Ako u pojedinim trenucima nisam bio zadovoljan s poslom što sam ga trenutačno obavljao, nalazio sam uvijek utočište u pisanju svojih radova i tako neutralizirao neugodnosti, koje su sastavan i neizbježan dio posla što ga svakodnevno obavljamo.

2. *Što je karakteriziralo bibliotekarsku profesiju u vrijeme kad ste bili mlad bibliotekar? Kako je pak vidite danas?*

U vrijeme kad sam ušao u bibliotekarsku struku nisam imao nikakvo predznanje potrebno za obavljanje poslova u knjižnicama, no nisam u tome bio nikakva iznimka. Nitko u to vrijeme nije studirao bibliotekarstvo, već smo svi morali tek nakon dolaska u knjižnicu upoznavati osnove te struke. Morali smo tada polagati stručni ispit, dvije godine nakon što smo primljeni u službu, i to je bilo sve što smo trebali u to vrijeme učiniti da bismo postali bibliotekari. Rijetki su bili oni, koji su se zanimali za stručne probleme, jer je većina smatrala posao u knjižnicama tek prolaznom stanicom prema poslu koji ih je više privlačio. Tek s osnutkom poslijediplomskog studija na zagrebač-

kom Sveučilištu dobili smo mogućnost školovanja bibliotekara. No, dogodio se svojevrsan apsurd s tim studijem. U Hrvatskoj smo, naime, prije dobili poslijediplomski studij negoli dodiplomski! Pa ipak, i u vrijeme kad nije postojalo nikakvo sustavno školovanje bibliotekara u Hrvatskoj, bilo je po jedinaca koji su se bavili stručnim pitanjima na najvišoj svjetskoj razini i time afirmirali hrvatsko bibliotekarstvo u zemlji i svijetu. Dovoljno je spomenuti imena E. Verona, M. Rojnića, B. Hergešić, V. Maštrovića, Š. Jurića i brojnih drugih pregalaca na bibliotekarskom polju.

3. *Gotovo ste deset godina vodili Katedru za bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Kako ste je željeli razvijati i što ste, po Vašem mišljenju uspjeli ostvariti, a što ne?*

Kad sam prešao na Filozofski fakultet i preuzeo Katedru za bibliotekarstvo došao sam, iskreno rečeno, na gotovo, tj. na dobro organiziran i uhodan posao. Trebalo je samo popuniti studij novim predmetima i Katedru popuniti novim stručnjacima. Čini mi se, da se Katedra za bibliotekarstvo afirmirala kao nezaobilazan čimbenik u našoj bibliotekarskoj struci i našem bibliotekarstvu općenito. Stručne knjige i članci napisani od suradnika Katedre, dužnosti što ih ti suradnici obavljaju ili su obavljali u Hrvatskom bibliotekarskom društvu i u međunarodnim bibliotekarskim organizacijama, njihovo vrlo aktivno sudjelovanje na nacionalnim i međunarodnim kongresima i stručnim sastancima te velik broj diplomiranih studenata, koji danas tvore najperspektivniji dio bibliotekarske populacije u Hrvatskoj, sve je to ne samo opravdalo osnutak Katedre za bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu, već je i jamstvo njezine budućnosti. Ne mogu stoga biti nezadovoljan svojim radom na Katedri, a da sam mogao napraviti i više nego što sam napravio, to se samo po sebi podrazumijeva.

4. Član ste Upravnog vijeća Nacionalne i sveučilišne knjižnice. U prošlom ste mandatu bili i predsjednik Vijeća za knjižnice Hrvatske, koje je često raspravljalo o pitanjima vezanim upravo uz tu ustanovu. Kako ocjenjujete sadašnje stanje u NSK? Što bi trebalo učiniti da ona doista postane vodeća knjižnica u Hrvatskoj?

U ovom trenutku stanje u NSK nije najbolje, odnosno nije onakvo kakvo bi trebalo biti s obzirom na očekivanja naše struke. Dio problema proizlazi iz činjenice da još uvijek nije sve "sjelo" na svoje mjesto nakon preseljenja iz stare u

novu zgradu, a dio i iz nedostatnog broja stručnog i drugog osoblja. Ipak, vjerujem, da će se stanje u dogledno vrijeme normalizirati i da će ta naša važna nacionalna institucija obavljati sve svoje funkcije na najbolji mogući način.

5. Pisali ste mnogo o cenzuri. Postoji li cenzura u našim knjižnicama?

Naravno da postoji! Nijedan bibliotekar neće priznati da radi bilo što u svezi s cenzurom, no u svojoj knjizi *Cenzura u knjižnicama* objasnio sam da se pod cenzurom podrazumijevaju mnogi postupci, koji se mogu i drukčije nazivati,

ali koji svejedno spadaju u cenzorske postupke. Poznato je da smo posljednjih nekoliko godina imali val otpisa nekih kategorija knjiga, za koje smo svi znali i prije da ih nitko ne čita i da stoga zauzimaju dragocjen prostor na policama. Mislim, da su naši bibliotekari pokazali zavidnu razboritost u rješavanju neugodnog pitanja tih nepotrebnih knjiga i vjerujem, da se ni ja ne bih drukčije ponašao da sam se našao u njihovom položaju. U tom slučaju i ja bih sudjelovao u nečemu, što se ipak naziva cenzurom. Na moju sreću, bio sam pošteđen te neugodne dužnosti.

IZ RADA DRUŠTVA

Zaključci 3. sjednice Glavnoga odbora održane u Zagrebu 19. svibnja 1997.

1. Prihvaćen je dnevni red.
2. Prihvaćeni su zaključci 2. sjednice.
3. Zaključeno je da predsjednici DB Dubrovnika, Splita, Rijeke, Slavonije i Baranje te Zagreba do 1. lipnja 1997. prirede podatke o knjižarama u svojim regijama, kako bi pomogli D. Živković dočekati predstavnika Vijeća Europe, koji dolazi radi suradnje na projektu *Katalog knjiga na prodaju*.
4. Dogovoreno je da po uzoru na *Vodič kroz knjižnice Kopriivničko-križevačke županije* i *Vodič kroz knjižnice Virovitičko-podravске županije* i ostala regionalna društva izrade vodiče.
5. Dogovoreno je da se radi što bolje suradnje regionalna društva međusobno pozivaju na svoje skupštine.
6. Potrebno je utvrditi postupak delegiranja članova u stručne komisije i način pokrivanja troškova prisustvovanja članova sastancima komisija. Taj bi postupak morao biti izvršen u dio Statuta Društva koji govori o radu Stručnog odbora.
7. Prihvaćen je prijedlog da se osnuje Radna grupa za bibliotечnu statistiku u sastavu M. Mihalić, D. Stančin i predstav-

- nik Hrvatskog zavoda za statistiku (HZS) s ciljem prikupljanja i prevođenja relevantnih dokumenata HZS-a, ISO-a, IFLA-e i Europske unije.
8. Knjižnice koje imaju problema s nabavom knjiga, zbog neredovitog pristizanja sredstava od strane županijskih ureda, mogu se putem regionalnih društava obratiti Društvu, koje će osnivače knjižnica upozoriti na njihove zakonske obaveze.
 9. Prihvaćen je prijedlog Stručnog odbora da se umjesto sadašnje Komisije za školske knjižnice u sastavu Sekcije za javne (narodne) knjižnice, osnuje posebna Sekcija za školske knjižnice (predsjednica D. Kovačević). U sklopu te sekcije djelovale bi dvije komisije: Komisija za osnovnoškolske i Komisija za srednjoškolske knjižnice.
 10. Prihvaćena je odluka Stručnog odbora o ukidanju Komisije za društveno-humanističke knjižnice i Komisije za prirodoslovne knjižnice čiji rad će od sada preuzeti nova Komisija za visokoškolske knjižnice (predsjednica I. Frigo-Haltrich).
 11. Zbog bezuspješnih pokušaja oživljavanja rada Komisije za bibliografiju odlučeno je da se problemi vezani uz bibliografiju podignu na razinu Radne grupe. Predstavnici regionalnih društava zamoljeni su da dostave prijedlog članova.

12. Smatra se da je potrebno uspostaviti kontinuitet u radu Vijeća za knjižnice te zato i poticati konstituiranje novog sastava Vijeća za knjižnice.
13. Prihvaćen je prijedlog Stručnog odbora da se nastavi rad na izradi Rječnika bibliotekarskog nazivlja u suradnji s dr. A. Stipčevićem (predsjednikom uredništva) i uz organizacijsku i financijsku pomoć Društva.
14. Predsjednici regionalnih društava i predsjednici stručnih komisija zamoljeni su da dostave svoje točne adrese, telefonske brojeve i brojeve faksova te adrese elektronske pošte za (pokusnu) naslovnice Društva.

■ Tijekom lipanjskog boravka nastavnika na Katedri za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu i nekoliko članova Društva u Skopju, predsjednica Hrvatskog bibliotekarskog društva Dubravka Kunštek i predsjednica Bibliotekarskog društva Makedonije Svetlana Marković potpisale su *Dogovor o suradnji između dva Društva*. Dogovor je potpisan 26. lipnja 1997. a obuhvaća suradnju na zajedničkim projektima, stalnu izmjenu iskustava, obavijesti i stručnjaka, suradnju na polju izdavačke djelatnosti te pomoć i suradnju na području stručne izobrazbe.

Dr. Kata Ivić bila je izaslanica HBD-a na godišnjoj skupštini Mađarskog društva bibliotekara. Donosimo njezin prikaz skupštine.

Od 7. do 9. kolovoza 1997. u Kecskemétu je održana 29. godišnja skupština Mađarskog društva bibliotekara. Naslovna je tema skupštine bila: usluge - cijena usluga - sponzorstvo. Organizatori skupštine bili su: Mađarsko društvo bibliotekara, Društvo bibliotekara Županije Bács-Kiskun, Katona József, knjižnica Kecskemét i sve knjižnice Županije Bács-Kiskun.

Otvaranje Skupštine održano je u Kulturnom centru Erdei Ferencz u Kecskemétu. Uvodnu riječ održao je predsjednik Mađarskog društva bibliotekara Erik Vajda, koji je tom prilikom govorio o pripremi zakona o knjižnicama, o zaštiti knjižničarske struke, o radu Društva u proteklom razdoblju, te o suradnji Mađarskog društva bibliotekara s drugim organizacijama. Na kraju je pozdravio sve prisutne goste iz Njemačke, Austrije, Nizozemske, Rumunjske, Slovačke, Ukrajine, Slovenije i Hrvatske.

Na početku plenarne sjednice, prisutne su pozdravili u ime Županije Bács-Kiskun dr. László Balogh i gradonačelnik Kecskeméte g. László Katona. Plenarna sjednica je dalje nastavljena izlaganjima i predavanjima pozvanih predavača.

Prvo predavanje održao je dr. László Lengyel iz Instituta za financije iz Budimpešte na temu: "Ekonomski i kulturni konsenzus - uloga knjižničarske kulture na prijelazu tisućljeća". Slijedilo je predavanje dr. Striker Sándora iz Ministarstva prosvjete o projektima za knjižnice. Kako prevladati nastale promjene u društvu i kako pozitivno u sve to uključiti knjižnicu, bilo je izlaganje poznatog pravnik i javnog i kulturnog djelatnika i pisca g. A. Fitza.

Pozvani predavači na plenarnoj sjednici bili su i:

- Judith Skalicky, voditeljica odjela za knjižnice, Ministarstva kulture i obrazovanja iz Budimpešte s predavanjem: *Javne knjižnice u demokratskom društvu* i
- Robert L. Funk iz Instituta za knjižničarstvo, Filozofskog fakulteta Humboldt Sveučilišta iz Berlina. R.L. Funk je održao predavanje o *Uslugama, naplati usluga i sponzorstvu sa stajališta modernog knjižničarskog menadžmenta*.

Drugi dan skupštine održane su tematske sjednice i sastanci pojedinih sekcija Društva. Predavanja su se odnosila na sljedeća područja:

- Demokracija usluga
- Community information-usluge i njihove granice
- Sponzorstvo i tržišni odnosi
- Elektronički dokumenti i korištenje kompjutera u knjižnicama - usluge i naplata usluga.

Sekcija za bibliografiju, sekcija za zavičajne knjižnice, sekcija medicinskih knjižnica, te glazbena sekcija, u svojem radu imali su također posebne i aktualne referate, iscrpne rasprave i brojno članstvo koje je aktivno sudjelovalo u radu.

Zadnji dan je održana zajednička sjednica svih članova Društva. Predsjednik Društva sazeo je rad skupštine i u zajedničkoj raspravi, prema prijedlozima pojedinih komisija i sekcija, doneseni su zaključci i program rada za sljedeću godinu.

Bogat sadržaj Skupštine, iscrpni referati i rasprave o svim problemima i poteškoćama u radu Društva, te brojnost prisutnih članova (više od 800), svakako su doprinos afirmaciji knjižničarske struke, te postizanju sve boljih rezultata, kako u radu pojedinih knjižnica, tako i u radu Društva.

K. Ivić

Tajnica Društva Dunja-Marija Gabriel službeno je zastupala Društvo na skupu koji je organiziralo Udruženje slovačkih knjižničara. Donosimo njezin izužetaj.

Sekcija za informacijsku znanost i tehnologiju Udruženja slovačkih knjižničara (SSK) organizirala je 27. seminar INFOS' 97 na temu "Informacijska znanost i knjižnična praksa" u trajanju od 14. do 17. travnja 1997. u zimovalištu Jasna u Niskim Tatram.

Kao predstavnica Hrvatskog bibliotekarskog društva imala sam priliku pozdraviti skup i u ime HBD-a uručiti Alojzu Androviću (dopredsjedniku Udruženja slovačkih knjižničara i zamjeniku ravnatelja Sveučilišne knjižnice u Bratislavi) posljednji broj *Novosti* i Zbornik sa savjetovanja "Primjena kompjutera u knjižnicama u Republici Hrvatskoj" te knjigu "Teorijske osnove sustava za predmetno označavanje" Mire Mikačić.

Predavanja su bila razdijeljena prema određenim tematskim cjelinama: knjižnice i informacijsko

društvo, knjižnice i Internet, informatizacija i znanstvene knjižnice, knjižnice i informacijska praksa i međunarodna pomoć i suradnja. Na seminaru se govorilo i o izgradnji poduzetništva u firmama iz područja izdavaštva i distribucije, hardwareu i softwareskim produktima usmjerenim na informatizaciju knjižnične djelatnosti. U vrijeme seminara bilo je moguće priključiti se na Internet odnosno slovačku mrežu Sanet. Također su bila dotaknuta aktualna pitanja slovačkog knjižničarstva kao što je Zakon o knjižnicama, uspostava regionalnih kulturnih centara i položaj Nacionalne knjižnice u društvu.

Od inozemnih gostiju referate su održali kolege iz Slovenije, Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Njemačke i Hrvatske. I. Kanič imao je izlaganje o COBISS-

u kao slovenskoj virtualnoj knjižnici, R. J. Skovira govorio je o američkim iskustvima s Internetom, R. Davies iz Velike Britanije izložio je aktivnosti Europske Unije u sklopu međunarodnog projekta informatizacije knjižnica, a M. Šegota-Novak govorila je o vođenju knjižničkog menadžmenta uključivanjem novih tehnologija i službi u već postojeće i njihovim primjerenim predstavljanjem financijerima i javnosti.

Počasni gost seminara bio je Hans-Peter Geh, direktor Württemberske državne knjižnice u Stuttgartu i predsjednik IFLA-e u proteklom mandatu koji je sudionicima seminara dao pregled ustroja IFLA-e i njezine djelatnosti.

Skupština je bila popraćena koncertom izvorne i suvremene slovačke glazbe, nakon kojega je

za inozemne goste bio organiziran razgovor tijekom kojega su se mogle dobiti željene informacije o ustroju i radu oba slovačka udruženja, Udruženju slovačkih knjižničara (osnovanom 1946.g.) i Udruženju slovačkih knjižnica (osnovanom 1992.g.). Razgovaralo se i o sustavu školovanja bibliotekara u Slovačkoj, koje se odvija pri Sveučilištu Komensky na Filozofskom fakultetu u Bratislavi, na Katedri za knjižničarstvo i znanstvene informacije. Osim visokoškolskog obrazovanja u Bratislavi postoji srednja škola za knjižničarstvo u trajanju od četiri godine, a omogućeno je i dvogodišnje doškolovanje i pohađanje tečajeva za odrasle.

Po završetku skupštine i povratku iz snježnih Tatra domaćini su gostima omogućili razgledavanje Sveučilišne knjižnice u Bratislavi, u sklopu koje je do 1954. godine bila i Nacionalna knjižnica. Nakon toga knjižnica prestaje vršiti funkciju sveučilišne knjižnice ali zadržava stari naziv, dok se Slovačka nacionalna knjižnica iz Bratislave preselila u Martin i djeluje u okrilju Matice slovačke.

Boravak u maloj i lijepoj Slovačkoj pružio mi je mogućnost upoznavanja zemlje koja zbog sličnosti s Hrvatskom u demografskom, političkom, ekonomskom, vjerskom, znanstvenom i kulturnom razvoju pruža mogućnost za obostranu suradnju i napredak.

D.-M. Gabriel

■ Međunarodno savjetovanje "Narodne knjižnice - izazov promjena" održano je u Lovranu u Hotelu Excelsior 25. i 26. rujna 1997., u organizaciji Gradske biblioteke Rijeka i Hrvatskog bibliotekarskog društva, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Odjela za kulturu grada Rijeke. Savjetovanje je potaknuto sudjelovanjem hrvatskog predstavnika u međunarodnom projektu razvoja narodnih knjižnica, ali i sviješću o potrebi okupljanja knjižničara narodnih knjižnica i stručne rasprave o mnogim pitanjima koja traže brze odgovore i dogovore.

Sudionike savjetovanja pozdravili su Ankica Janković iz Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Branka Renko-Silov, dogradonačelnica i pročelnica za kulturu grada Rijeke, dr. Josip Stipanov iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice, mr. Dubravka Kun-

štek, predsjednica Hrvatskog bibliotekarskog društva, Verica Lulić, dopredsjednica Društva bibliotekara Rijeka i Marija Šegota-Novak, ravnateljica Gradske biblioteke Rijeka.

Savjetovanju je prisustvovalo 130 knjižničara narodnih knjižnica iz svih hrvatskih županija. Predstavljeno je 17 referata, od toga 6 inozemnih izlagača iz Finske, Švedske, Francuske, Slovenije i Velike Britanije. Većina predstavljenih pozvanih izlaganja bila su o temama za koje smo procijenili da su od vitalnog interesa za razvoj narodnih knjižnica: Internet, nove usluge, marketing, upravljanje, europski projekti za narodne knjižnice, narodne knjižnice kao potpora demokratskim procesima, doživotno obrazovanje za knjižničare i za korisnike, istraživanje korisničkih potreba, evaluacija knjižničnih usluga i službi, korisničke grupe, uspješni modeli pojedinih knjižničarskih praksi (BPI-Pariz, The Cable Book Library-Helsinki).

U sekciji referata na posteru predstavljeno je 26 referata, od kojih je 21 bio vezan uz projekt *Narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj : stanje u odnosu na standarde*.

Na savjetovanju se vodila vrlo živa i konstruktivna rasprava koje je rezultirala zaključcima koji će biti poslani na dogovorene adrese: knjižničarskim društvima i ustanovama, te mjesnim, županijskim i državnim samoupravama i upravama koje odlučuju o financiranju narodnih knjižnica.

Savjetovanje je bilo simultano prevedeno s hrvatskog na engleski jezik i obrnuto.

Uz savjetovanje održane su i popratne manifestacije:

- izložba opreme za knjižnice talijanskog proizvođača Gonzarredi,
- izložba knjiga hrvatskih nakladnika: Znanje, Algoritam i "Otokar Keršovani",
- prezentacija elektronskih zaštitnih sustava za knjige firme 3M,
- prezentacija informacijskog paketa METEL iz Varaždina.

27. rujna 1997. za sudionike savjetovanja bio je organiziran izlet na otok Krk.

Svi su sudionici dobili zbornik radova, koji je tiskan uoči Savjetovanja i mapu s tekstom UNESCO-ova Manifesta za narodne knjiž-

nice i Rezolucijom *Projekta Razvoja narodnih knjižnica Phare/OSI*.

Zbornik radova savjetovanja može se nabaviti u Gradskoj biblioteci Rijeka po cijeni od 50,00 kn.

Erkki Lounasvuori iz Finske izradio je WWW stranicu savjetovanja, koja se može vidjeti na URL adresi:

<http://www.fib.hel.fimcl/articles/slocro>

M. Šegota-Novak

■ Stručni skup *Predmetna obrada: ishodišta i smjernice* održan je 1. i 2. listopada 1997. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na poticaj Komisije za klasifikaciju i predmetno označavanje HBD-a. Skup su pozdravili ravnatelj NSK J. Stipanov i predsjednica Društva D. Kunštek. Prisustvovalo mu je 140 sudionika, hrvatskih knjižničara iz svih vrsta knjižnica te gosti iz Slovenije (NUK, IZUM) i Makedonije (NUB "Sv. Kliment Ohridski"). Velik broj sudionika potvrdio je aktualnost izabrane teme, ali i aktivnost članova Društva.

Široko koncipirana tema skupa omogućila je da se dobije uvid u stanje u predmetnoj obradi u hrvatskim knjižnicama. Izboru teme pridonijela je i činjenica da u Hrvatskoj već dugo nije održan skup o predmetnoj obradi, iako za tu temu postoji veliko zanimanje.

Pedeset izlaganja prikazanih na skupu bilo je raspoređeno oko dvije pod teme: Načela predmetne obrade i Predmetna obrada u Hrvatskoj. Manje cjeline u sklopu pod tema bile su: IFLA i predmetna obrada (izložena su stajališta i dokumenti IFLA-e o predmetnoj obradi), pravci razvoja predmetne obrade u svijetu, primjeri predmetne obrade u hrvatskim i stranim knjižničnim sustavima, teorijska pitanja organizacije i prezentacije znanja.

Posebnu cjelinu činila su izlaganja koja su razmatrala predmetnu obradu u online sredini (mrežni izvori informacija, bibliografske baze podataka, slobodno oblikovane predmetne odrednice u online katalogu, automatsko predmetno označavanje, parametri za pretraživanje i predmetna obrada baza podataka, predmetna obrada na Internetu).

Pojmovnici (tezaursi) bili su temom iduće skupine izlaganja. Prikazan je rad na izradi odnosno uporaba prosvjetnog pojmovnika

(Europski prosvjetni pojmovnik Europskog dokumentacijskog i obavijesnog sustava), medicinskog pojmovnika (MeSH), multidisciplinarnog pojmovnika (EURO-VOC Europske unije za indeksiranje službenih informacijskih izvora), pomagala za predmetnu obradu HURIDOCs (Human Rights Information and Documentation System) te stvarnih kazala u publikacijama iz kulture i umjetnosti.

Niz izlaganja bavio se teorijom i praksom predmetne obrade pojedinih vrsta knjižnične građe ili predmetnom obradom literature iz pojedinih stručnih područja. Skupina autora prikazala je praksu pojedinih knjižnica, a prikazana su i praktična iskustva sa Sustavom za predmetno označavanje dr. M. Mikačić.

Sudionicima skupa uručeni su u obliku brošure sažeci izlaganja i statistički prikaz ankete o sadržajnoj obradi građe u hrvatskim knjižnicama u 1996./97. Anketu je provela Komisija za klasifikaciju i predmetno označavanje.

Izlaganja su pružila korisne spoznaje o teoriji i praksi predmetne obrade u rasponu od klasičnog predmetnog kataloga do strojno podržane predmetne obrade, sve češće u našim knjižnica-

ma. Potpuni tekstovi bit će objavljeni u *Vjesniku bibliotekara Hrvatske*.

J. Leščić

■ U Hrvatskoj se već dulje vrijeme osjeća nedostatak informacija o knjigama koje se mogu kupiti. Da bi knjiga brzo stigla od nakladnika do kupaca i čitatelja potrebna je razvijena knjižarska mreža. Ona pretpostavlja i informiranost o naslovima koji se mogu nabaviti. Upravo takvu informaciju pruža *Katalog knjiga na prodaju* (engl. *Books-in-print*; njem. *Verzeichnis lieferbarer Bücher*). To je zapravo popis knjiga koje postoje na tržištu ili koje su u pripremi u određenoj zemlji, a u kojem je uz bibliografski opis knjige navedena i cijena.

Dok u Hrvatskoj statistike ukazuju na porast broja nakladnika i naslova, knjižarstvo doživljava upravo suprotnu sudbinu. Zbog takvog je stanja jedan od ključaka *Međunarodnog kolokvija o pravnom položaju knjige, knjižnica i nakladništva u Republici Hrvatskoj*, održanog u Zagrebu 6. i 7. prosinca 1996. bio da se u Hrvatskoj pristupi izradi *Kataloga knjiga na prodaju*, kako bi se oživjelo tržište knjiga. Tako se Hrvatska početkom 1997. uključila u program Vijeća Europe pod nazi-

vom "Books and Archives" (Knjige i arhivi), koji potiče stvaranje povoljnijih uvjeta za objavljivanje i prodaju knjiga. Prijedlog projekta *Hrvatski katalog knjiga na prodaju - poticaj knjižarstvu i nakladništvu* napisali su Ingo-Eric Schmidt-Braul, ravnatelj Međunarodnog ureda za knjigu iz Frankfurta i Daniela Živković, voditeljica Hrvatskog ureda za ISBN i ISMN u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Projekt pretpostavlja suradnju nakladnika, knjižara i bibliotekara, od kojih je zapravo i potekla inicijativa. Bit će predstavljen hrvatskoj javnosti na dva skupa.

U okviru Tjedna knjige u Dubrovniku održat će se 10. studenog 1997. u Međunarodnom centru hrvatskih sveučilišta u Dubrovniku okrugli stol *Katalog knjiga na prodaju - poticaj knjižarstvu i nakladništvu u Hrvatskoj*. Tom prigodom bit će uz prijedlog projekta *Hrvatski katalog knjiga na prodaju* predstavljen i adresar *Nakladnici knjiga i nota u Hrvatskoj 1997-98*, koji je sastavila Daniela Živković, a objavila Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. To je prvo izdanje te vrste u Hrvatskoj, koje na 675 stranica donosi podatke o 2.026 nakladnika knjiga i 40 nakladnika nota.

IN MEMORIAM

Dr. Ljerka Markić-Čučuković

U Zagrebu je 10. lipnja 1997. preminula dr. Ljerka Markić-Čučuković, izvanredni profesor Filozofskog fakulteta u miru i jedan od najistaknutijih bibliotekarskih stručnjaka u nas. Doktor prava (1946.) i magistar specijalnog bibliotekarstva (1967.), gotovo trideset godina vodi knjižnicu Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu (1949.-1977.) i izgrađuje je kao uzornu specijalnu knjižnicu, usporedivu s najboljim suvremenim medicinskim knjižnicama u svijetu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu osniva Katedru za bibliotekarstvo i vodi je prvih godina njezina postojanja (1978. - 1985.). Na studiju bibliotekarstva predaje predmet *Osnove bibliotečnog poslovanja*. Od 1964. predavač je na poslijediplomskom studiju bibliotekarstva i dokumentacije, najprije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, a zatim pri Centru za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti pri Sveučilištu u Zagrebu. Stručno se usavršava u SAD, Velikoj Britaniji, Švicarskoj, Danskoj, Nizozemskoj i Njemačkoj. Autor je većeg broja stručnih i znanstvenih radova.

U Hrvatskom bibliotekarskom društvu obavlja brojne zadaće. Član je Izvršnog odbora Društva (1973.-1977.) i dugogodišnji član Sekcije za naučne biblioteke, Sekcije za bibliografiju i Komisije za školovanje. Član je uredništva *Vjesnika bibliotekara Hrvatske*. Od 1969. do 1971. predsjednik je Saveza društava bibliotekara Jugoslavije, a od 1973. do 1977. član Izvršnog odbora Saveza. Kao član Komisije za specijalne biblioteke Saveza sudjeluje u izradi i donošenju standarda za specijalne biblioteke (1975.). U Komisiji za stručne ispite Savjeta za biblioteke Hrvatske ispitivač je za predmet *Bibliotečno poslovanje*. Predsjednik je Komisije za priznavanje viših zvanja Savjeta za biblioteke Hrvatske. Za cjelokupan doprinos struci Društvo joj 1978. godine dodjeljuje Kukuljevićevu povelju.

I nakon odlaska u mirovinu 1985. godine, dr. Ljerka Markić-Čučuković pomno prati zbivanja u struci, nesebično savjetuje i pomaže mladim kolegama. Uspjela je, što je u nas rijetko, odgojiti naraštaj svojih učenika, koji joj mnogo duguju i koji će je se uvijek sjećati sa zahvalnošću. Hrvatsko bibliotekarsko društvo priprema Spomenicu u njezinu čast.

A. Horvat

Prijedlog projekta i adresar bit će predstavljeni i na sajmu knjiga *Interliber*, 12. studenoga 1997. u 12 sati u Dvorani Brijuni na Zagrebačkom velesajmu, kako bi se što veći broj nakladnika, knjižara i bibliotekara upoznao s novim nastojanjima u svijetu knjige. Važno je istaknuti da su organizatori spomenutih skupova Hrvatsko bibliotekarsko društvo, Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Zajednica nakladnika i knjižara, te predstav-

nici Društva hrvatskih književnika i Društva hrvatskih književnih prevodilaca.

D. Živković

■ Komisija za automatizaciju Društva u suradnji s Hrvatskim arhivističkim društvom, Muzejskim društvom, Odsjekom za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta, Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom, Hrvatskim državnim arhivom, Muzejskim dokumentacijskim centrom i Hrvat-

skom akademskom i istraživačkom mrežom CARNet, organiziraju u Hotelu Park u Rovinju od 19. do 21. studenoga 1997., seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*. Seminar će se odvijati u plenarnim sesijama i radionicama posvećenim formalnoj i sadržajnoj katalogizaciji te strojno čitljivim formatima i strukturi dokumenata.

IZ REGIONALNIH DRUŠTAVA

DK Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja

9. svibnja 1997. u prostorijama Narodne knjižnice "Petar Preradović" u Bjelovaru održana je 14. skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja. Na početku radnog dijela Skupštine predstavnik Bjelovarsko-bilogorske županije Vladimir Strugar i pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti grada Bjelovara Marijan Polašek čestitali su članovima Društva 20. obljetnicu djelovanja. Domaćin, ravnatelj Narodne knjižnice "Petar Preradović" u Bjelovaru Marinko Iličić zaželio je svima ugodan i koristan boravak u novouređenom prostoru čitaonice.

Predsjednica Društva Marjana Janeš-Žulj zahvalila se na prvi put postavljenoj izložbi objavljenih radova članova koja pokazuje bogato stvaralaštvo knjižničara.

Pohvaljujući Društvo za aktualiziranje suvremenih tema knjižničarstva kojega su u središtu zanimanja korisnik i njegove informacijske potrebe, Skupštinu je pozdravila predsjednica Hrvatskog bibliotekarskog društva Dubravka Kunštek. Ona je ujedno i predstavila *Vodič kroz knjižnice Koprivničko-križevačke županije*, jedan od dva vodiča predstavljena na skupštini, a kojima je nakladnik Društvo. *Vodič kroz knjižnice Bjelovarsko-bilogorske županije* predstavio je voditelj Županijske matične službe Ilija Pejić.

Poslije jednoglasno usvojenih izvještaja i programa rada te učlanjenja desetak novih članova, središnja tema Skupštine bilo je pre-

davanje Jadranke Lasić-Lazić "Knjižničarska struka na putu u novo vrijeme" povodom izlaženja njene knjige "Znanje o znanju". Kao rezultat njenog petogodišnjeg rada, knjiga je nastala u želji drugačijeg i boljeg vrednovanja rada onih koji se bave prikupljanjem, obradom, organizacijom i prezentacijom dosad zabilježenoga znanja i informacija tj. znanjem o znanju.

Zanimljiva i poticajna zapažanja o radu s korisnicima u engleskim i norveškim narodnim knjižnicama kolegama je izložila Dijana Sabolović-Krajina. Govorila je o izradi mapa s vodičima i lecima, signalizaciji u knjižnicama, otvorenosti navečer i nedjeljom, knjižnici kao sastajalištu, multikulturalnosti, uslugama za nemorne i zavičajnim zbirka.

O radu Hrvatskog čitateljskog društva izvjestila je Jasna Relja iz Koprivnice, dok je Sanja Jozić iz Bjelovara govorila o stručnom skupu "Knjižnice 21. stoljeća" i radionici "Informatizacija knjižnica".

Zorno s prigodnim plakatima bilo je izvješće s UNICEF-ovog programa "Druženjem do zajedništva i kulture mira - odgoj za razvoj toleranciju i suradnju u dječjim knjižnicama" Snježane Berak, voditeljice igraonice u bjelovarskoj knjižnici.

Guesti i članovi su u poslijepodnevnom satima posjetili Novu Raču gdje su obišli novouređeni ogranak bjelovarske knjižnice i Crkvu Uznesenja Marijina, a Skupštinu završili zajedničkim ručkom u organizaciji domaćina.

M. Iličić

DB Dubrovnik

U sklopu "Tjedna knjige '97." koji DB Dubrovnik organizira od 5. do 12. studenoga, pod pokroviteljstvom HBD-a i Vijeća Europe, održat će se velik broj priredbi, otvorenja izložbi, predstavljanja knjiga i stručnih skupova u raznim prostorima u Dubrovniku. Otvorenje "Tjedna knjige '97." bit će 5. studenoga u dubrovačkoj Gimnaziji, 6. studenoga u Domu Marina Držića održat će se skup posvećen Držićevim djelima u stranim prijevodima, dok će se u petak, 7. studenoga u Narodnoj knjižnici Grad predstaviti Hrvatsko čitateljsko društvo. Hrvatsko bibliotekarsko društvo i Zajednica nakladnika i knjižara sudjelovat će u Tjednu knjige '97. s okruglim stolom o temi *Katalog knjiga na prodaju - poticaj knjižarstvu i nakladništvu u Hrvatskoj*. Okrugli stol održat će se 10. studenoga 1997. Bit će predstavljena provedbena studija o Katalogu knjiga na prodaju i adresar *Nakladnici knjiga i nota u Hrvatskoj : 1997.-1998.*, novo izdanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

DB Slavonije i Baranje

Društvo bibliotekara Slavonije i Baranje održalo je 7. studenog

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman odlikovao je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge u kulturi kolege i kolege: Juricu Buljana, mr. sc. Veru Erl, Marinka Iličića, Antoniju Kukuljicu, mr. sc. Dubravku Kunštek i Milivoja Zenića.

Čestitamo!

1997. Izvanrednu skupštinu u Gradskoj knjižnici Županja. Tom su prigodom D. Katalenac, ravnatelj GISKO-a, i E. Pezer iz Matične službe Vinkovci izvjestili o stanju knjižnica na području UNTAES-a. Tajnica Društva M. Bolić podnijela je izvještaj o radu Društva za razdoblje od 12. lipnja 1996. do 7. studenoga 1997. Stručna suradnica Matične službe Knjižnica grada Zagreba A. Grošinić održala je predavanje o suvremenom uređenju narodnih i školskih knjižnica. Predsjednica Društva Lj. Radman s veseljem je navijestila skori izlazak drugog broja časopisa *Knjižničarstvo* i završnu svečanost Mjeseca hrvatske knjige '97 u Osijeku. Skupštini je bilo nazočno stotinijak članova Društva.

DB Zagreb

Društvo bibliotekara Zagreb održalo je u 1997. godini četiri sjednice Izvršnog odbora te Izvanrednu skupštinu radi izbora novog tajnika.

Sjednice su održane 24. ožujka, 8. travnja, 26. svibnja te 29. rujna.

Na Izvanrednoj skupštini održanoj 24. lipnja jednoglasno je za novu tajnicu DBZ-a izabrana Vesna Martinović.

Osim rada Izvršnog odbora DBZ je u 1997. organiziralo i četiri vrlo dobro posjećene tribine.

U Gradskoj je knjižnici 30. 4. u sklopu stručnog sastanka Informativne srijede predstavljena knjiga Mirne Willer "UNIMARC u teoriji i praksi" o kojoj su govorile recenzentica A. Horvat i urednica T. Aparac.

Profesorica-emerita iz SAD-a dr. Katarina Čveljo održala je dva predavanja: o koncepcijama i mogućnostima permanentnog obrazovanja (27. 5. u Gradskoj knjižnici) i o profesiji informacijskog stručnjaka u svjetlu sadašnje i buduće prakse (u Nacionalnoj i

sveučilišnoj knjižnici, 10. 10.). Ivanka Stričević izvjestila je 24. lipnja o seminaru održanom u Knjižnici Centra G. Pompidou u Parizu na predavanju u Gradskoj knjižnici naslovljenom "Internet u knjižnici - ponašanje korisnika i uloga bibliotekara".

V. Martinović

U sklopu stručnog putovanja u Budimpeštu 11. do 13. lipnja 1997. godine Društvo bibliotekara Zagreb organiziralo je posjet Nacionalnoj knjižnici ORSZÁGOS SZÉCHÉNY KÖNYVTAR. Knjižnicu je osnovao grof Ferenc Széchényi godine 1802., a u kraljevsku palaču u Budimu preseljena je 1985. godine. Knjižnica je smještena na 12 nivoa, dok je radni prostor raspoređen u 8 katova.

Knjižni fond broji 7 milijuna bibliotekarnih jedinica, oko 3,5 milijuna rukopisa te 5-6 milijuna jedinica sitnog tiska i audiovizualne građe. U Knjižnici ima 60 kataloga, a od 1986. godine provodi se suvremena kompjuterizirana obrada knjižnog fonda. Nacionalna bibliografija je na Internetu.

Zanimljivo je da je u zgradi knjižnice tele-lift za prijenos knjiga u dužini od 42 km, pa put knjige od spremišta do izdavanja traje oko 20 minuta. Inače, u Nacionalnoj knjižnici postoje dvije glavne čitaonice (za bibliografije i za korisnike-istraživače) s ukupno 800 čitaoničkih mjesta. U Knjižnicu je upisano 30.000 članova, a godišnja članarina je 2.000 forinti (20 DM). Također je moguće samo dnevno ili tjedno iskoristiti usluge knjižnice. Veliki je problem otuđenje građe iz slobodnog pristupa, pa unatoč zaštiti (magnetske vrpce) dnevno ima tri do četiri slučaja zvučnog upozorenja (alarma) zbog iznošenja knjiga. Naravno, rukopisima se može služiti samo po preporuci za potrebe znanstvenog

rada, a sva vrijedna građa prenesena je na mikrofilmove. Zagrebački bibliotekari su sa zanimanjem razgledali posebne zbirke kao što su zbirka atlasa i zbirka rijetkosti. Posebno su izloženi globusi i mape (rariteti su mapa Beča iz 1642. godine i globus iz 1862.), kao i rukopisi Lájosa Kossuthe te Imre Nagya. Možda je najzanimljivija cjelovita zbirka - Knjižnica grofa Apponya (s oko 2.000 Hungariké). Prema izričitoj želji donatora uz knjižnu građu uređena je autentična čitaonica.

Također je od 1988. godine dostupna korisnicima zbirka zaštićenih knjiga s oko 4.000 svezaka.

Knjižnica je za korisnike otvorena od utorka do subote od 9 do 21 sat, a ponedjeljkom od 13 do 21 sat.

Upozoreni smo i na neke probleme: tako je u Knjižnici prilikom preseljenja 1985. godine bilo zaposleno 1.000 djelatnika, dok ih je sada 689. Planira se do kraja godine smanjenje na 499. Jedan od problema je i fluktuacija kadrova i smanjenje djelatnika na štetu stručnosti. Drugi problem je taj što je Nacionalna knjižnica dobivala 16 obveznih primjeraka, a sada samo 3. Pojavljuje se ideja da Debrecin i Siget preuzmu ulogu Nacionalne knjižnice. Treće što muči mađarske bibliotekare, uza sve lošiji materijalni položaj, je novi Zakon o knjižničarstvu koji je u pripremi (već sedma varijanta), a uz knjižnice u novom zakonu su muzeji (npr. ne spominje se obvezni primjerak), pa vjerojatno ni ovaj zakon neće proći u Parlamentu.

Grupa bibliotekarki posjetila je i Gradsku knjižnicu i Sveučilišnu knjižnicu u centru Pešte.

N. Potežica

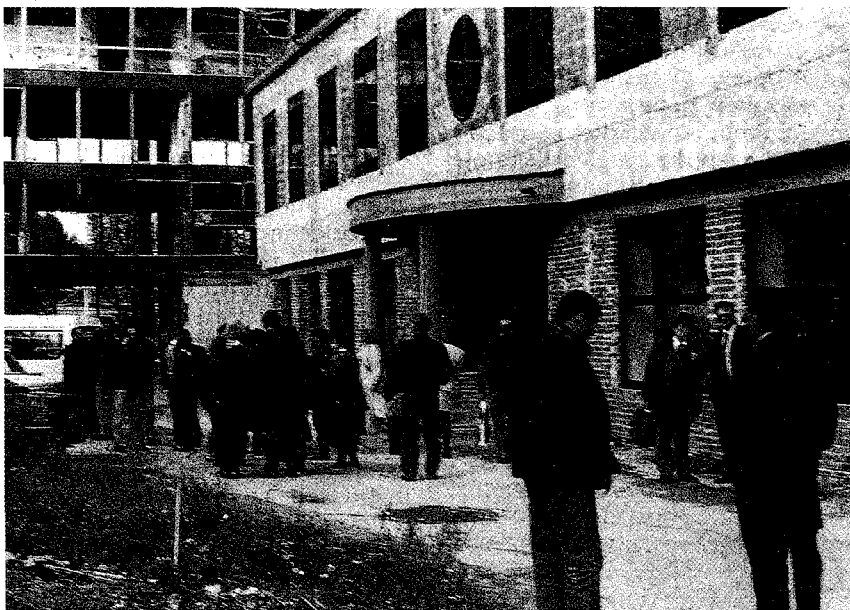
MJESEC HRVATSKE KNJIGE '97

Mjesec hrvatske knjige i ove se godine, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, a u organizaciji Knjižnica grada Zagreba, tradicionalno održava od 15. listopada do 15. studenoga. Programski je odbor, na čelu s ravnateljicom KGZ-a Ankom Katić-Crnković,

utvrdio središnje proslave MHK '97, glavnu temu (Umrežavanje narodnih knjižnica) i moto ovogodišnje manifestacije (Ni jedna knjižnica nije otok).

Svečanost otvaranja održana je 15. listopada u Vukovaru, građu koji se nakon šest godina počinje

pripremati za novi (ne samo kulturni) život u Hrvatskoj. Ujedno su time obilježeni 130. godina vukovarskog tiskarstva i 50. obljetnica narodne knjižnice. Prigoda je to bila da dvjestotinjak knjižničara i ostalih kulturnih djelatnika iz cijele Hrvatske razgledaju vukovar-

Sudionici MHK '97 ispred vukovarske knjižnice

sku knjižnicu, da čuju kako su počele pripreme za građevinsku obnovu knjižnice, za što je Ministarstvo kulture izdvojilo 1,5 milijuna kuna, a i da prisustvuju predaji oko 2.000 naslova novih knjiga, što su ih hrvatski nakladnici poklonili vukovarskoj knjižnici.

Središnje su manifestacije MHK '97 bile i otvaranje Narodne knjižnice i čitaonice u Okučanima, kao i rasprava o problemima knjižničarstva u gradu Hvaru, gdje usprkos višestoljetnoj kulturnoj tradiciji nema narodne knjižnice. Članovi su Programskog odbora MHK '97, zajedno s Matičnom službom Gradske knjižnice Marka Marulića iz Splita, organizirali razgovor s čelnicima hvarškoga Poglavarstva, koje se posljednjih godina zauzelo na oživljavanju gradske narodne knjižnice.

Ovogodišnja događanja Mjeseca hrvatske knjige '97 zaokružiti će završna svečanost 14. i 15. studenoga u Osijeku, gdje se održava stručni skup "Ni jedna knjižnica nije otok : narodne knjižnice i njihove mreže" u organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek.

To su samo središnje proslave, između gotovo 1.000 programa koji su ove godine pristigli Programskom i organizacijskom odboru MHK '97 iz 140 knjižnica diljem Hrvatske. Uz programsku knjižnicu tiskani su plakati i označivači za knjige kao prepoznatljiv zaštitni znak Mjeseca hrvatske knjige '97.

T. Nebesny

Mjesec hrvatske knjige '97 otvoren u Vukovaru

Grad-simbol i grad-heroj Vukovar 15. listopada 1997. bio je domaćin svima koji su vezani uz knjigu: piscima, nakladnicima, novinarima i knjižničarima. U organizaciji Knjižnica grada Zagreba, Programskog odbora Mjeseca hrvatske knjige '97 i Gradskog poglavarstva Vukovara, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH, dvjesto se djelatnika kulture posebno svečano osjećalo u kinodvorani u Borovu Naselju. Nakon puta i sivog, maglenog jesenskog dana i tuge koja je zračila iz ruševina grada, toplinu u srcu i suze na oči dovela je grupa vinkovačkih djevojaka iz pjevačkog zbora "Lira". Nikad mi hrvatska "Lijepa naša" nije zvučala ljepše i toplije no u toj vukovarskoj dvorani.

Prisutne su pozdravili vukovarski gradonačelnik Vladimir Štengl, Miloš Vojnović, predsjednik Zajedničkog vijeća općina te Gerard Fisher, predstavnik UNTAES-a za civilne poslove. Pozdravnim riječima obratile su se Vesna Škare-Ožbolt - predsjednica Odbora za uspostavu povjerenja i zamjenica predstojnika Ureda Predsjednika Republike Hrvatske te pročelnica Ureda za društvene djelatnosti grada Vukovara Antonija Kukuljica.

Događanja u Mjesecu hrvatske knjige '97 najavila je Anka Katić-Crnković, predsjednica Programskog odbora.

Mjesec hrvatske knjige '97 otvorenim je proglasila Branka Šulc,

pomoćnica ministra kulture, otvoriši ujedno izložbu "Od golubice do mira".

Nakon toga protokolarnog dijela, koji je ipak imao svoju izrazitu emocionalnost uočljivu kod većine izlagača, slijedilo je predstavljanje "Vodiča po Vukovaru" Pavla Pavličića, knjige što ju je objavila "Mozaik knjiga" iz Zagreba. U predstavljanju je svoj doživljaj djela toplo i uvjerljivo iznijela Julijana Matanović, prenijevši tako na prisutne i dio svoje ljubavi prema Vukovaru. Autor, Pavao Pavličić, objasnio je zašto je "Vodič" i dokument i beletristika i zašto je napisan za one koji poznaju i za one koji do rata nisu znali Vukovar. A Vukovar je od 1991. u srcima svih hrvatskih ljudi, a to se osjetilo u toj mračnoj i hladnoj kino-dvorani koju su zagrijali pjesma i ponos što smo tu. I riječi Pavla Pavličića koje je interpretirao dramski umjetnik Krešimir Zidarić.

Uz pratnju UNTAES-a i prijelazne policije povezali smo se Vukovarom do dvorca Eltz. Iznenađna šutnja i muk u autobusu bili su jasan znak kako puste ulice i razrušene zgrade djeluju na nas. Dvorac Eltz, u kojem je bio smješten Vukovarski muzej, polurazrušen uz mrtvo drveće počeo se obnavljati, a izrešetane vratnice i pročelja govore o milijunima metaka, gelera i svih vrsta ubojitih projektila koji su gađali i rušili grad. Ruža Marić, ravnateljica Muzeja, govorila je o Muzeju i popravku zgrade koji se raščišćavanjem već počeo odvijati pred našim očima.

Posjet knjižnici bio je niz različitih doživljaja: prizemlje netom obnovljeno, čisti bijeli zidovi, jarko osvijetljenje u suprotnosti s mračnim i hladnim katom na kojem su police s knjigama, ali i izložba ranjenih i mecima probušenih knjiga.

Uz police s preostalim knjigama, brojni su paketi s poklonima hrvatskih nakladnika za vukovarsku knjižnicu. Te je knjige prikupio Programski odbor MHK '97 i 2.000 svezaka novih knjiga uljepšalo je ovu manifestaciju.

Odlazimo iz Vukovara u sunčano jesensko poslijepodne. Dojmovna je mnogo, ali ostaje najvažnije: ovim posjetom započeli smo s vraćanjem duga Vukovaru i Vukovarcima, i gradu i svakom čovjeku i svakoj zgradi.

V. Martinović

■ Središnji događaj Mjeseca hrvatske knjige '97 u Brodsko-posavskoj županiji bilo je otvorenje Narodne knjižnice i čitaonice u Okučanima 17. listopada. Nakon višemjesečnih priprema, sredstvima Ministarstva kulture i uz svestranu stručnu pomoć Gradske biblioteke Slavonski Brod, uređen je za potrebe knjižnice prostor veličine 145 m², smješten u prizemlju zgrade Općine. Nevelik prostor dobro je organiziran i funkcionalno opremljen po projektu AG Studija iz Zagreba, tako da će uz

osnovnu namjenu, moći zadovoljiti i druge kulturne potrebe stanovnika općine Okučani. Predviđeno je održavanje predavanja, književnih susreta, koncerata, izložaba iz zavičajne zbirke, te galerijska djelatnost. U prostoru namijenjenom djeci smještena je i igraonica.

Nakon kraćeg glazbenog programa na otvorenju su govorili pomoćnica ministra kulture Branika Šulc, načelnik općine Okučani Dražen Japundžić, koji je posebno zahvalio Ministarstvu kulture kao najznačajnijem čimbeniku u reali-

zaciji projekta i Mate Šikić u ime Hrvatskoga bibliotekarskog društva.

Otvorenju knjižnice prisustvovali su mnogi knjižničari iz drugih županija. Po završetku programa imali su priliku, u prostoru knjižnice predviđenom za galeriju, razgledati izložbu grafike iz Galerije Kordić (Nova Gradiška), izbor iz opusa majstora hrvatske grafike druge polovine dvadesetog stoljeća.

N. Gomerčić

VIJESTI IZ EBLIDAE

Iz EBLIDA-ina magazina Information Europe, br. 1 i 2, za proljeće i ljeto 1997., prenosimo izbor članaka i obavijesti. Priloge je izabralo i uredilo uredništvo, a preveli su ih Antun Halonja i Damir Pavelić.

IZBORI

Søren Møller ponovno izabran za predsjednika EBLIDA-e

9. svibnja 1997. Vijeće EBLIDA-e (koje se sastoji od svih članica udruge) jednoglasno je ponovo izabralo Søren Møllera za predsjednika EBLIDA-e u idućem dvogodišnjem razdoblju. S. Møller je dogradonačelnik grada Odense u Danskoj i podpredsjednik Danske knjižnične udruge (Danmarks Biblioteksforening). Pascal Sanz iz Fédération française de coopération entre bibliothèques (FFCB) izabran je za podpredsjednika.

Izbori za blagajnika i tajnika održani su 10. listopada 1997. S. Møller je zahvalio dosadašnjim članovima Izvršnog odbora na vrlo dobroj suradnji tijekom proteklog mandata.

Vijeće Eblida-e je također izrazilo duboku zabrinutost zbog situacije u nekim francuskim javnim knjižnicama, vezano uz pritisak i cenzuru Nacionalne fronte (Front National).

EBLIDA na sajmu Bibliotheca

Ove se godine, zahvaljujući sponzorstvu Udruge njemačkih knjižničarskih društava (BDB), EBLIDA predstavila vlastitim izložbenim prostorom na sajmu Bibliotheca u Dortmundu, 20-23. svibnja 1997. Ovaj europski knjižnični sajam održava se svake tri

Izvršni odbor EBLIDA-e za razdoblje 1997.-1999.

Danska	Anja Rasmussen	Danmarks Bibliotekarforbundet
Finska	Tuula Haavisto	Suomen Kirjastoseura
Francuska	Pascal Sanz	Fédération française de coopération entre bibliothèques (FFCB)
Italija	Rosella Caffo	Associazione Italiana Biblioteche (AIB)
Nizozemska	Leo Popma	Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum (NBLC) bibliothèques (FFCB)
Njemačka	Barbara Lison-Ziessow	Bundesvereinigung Deutscher Bibliotheksverbände (BDB)
Portugal	Antonio José de Pina Falcão	Associação Portuguesa de Bibliotecários, Arquivistas e Documentalistas (BAD)
Švedska	Britt-Marie Häggström	DIK-förbundet
Velika Britanija	Elsbeth Hyams	Institute of Information Scientists (IIS)
Velika Britanija	Sherry Jespersen	The Library Association

godine u kombinaciji s Njemačkim knjižničarskim kongresom, zajedničkom konferencijom svih njemačkih knjižničarskih udruga. Kao dodatak izložbenom prostoru, koji je izazvao mnogo zanimanja, EBLIDA je pozvala članicu njemačkog parlamenta Karin Junker da predstavi gledište Europskog parlamenta o autorskom pravu u području novih medija, te da, s prof. Birgit Dan-

kert, predsjednicom krovne Udruge njemačkih knjižničarskih društava (BDB), raspravlja o mogućim načinima utjecaja na europsku politiku u korist knjižnica.

Emanuella Giavarra, ravnatelj ECUP-a (Europska platforma korisnika autorskog prava), dala je pregled najnovijeg razvoja na području autorskog prava na svjetskom (WIPO) i europskom (EU) nivou.

Eblidin komentar o Nastavku Zelene knjige o autorskom i srodnim pravima u informacijskom društvu

20. studenog 1996. Europska komisija je prihvatila *Nastavak Zelene knjige o autorskom i srodnim pravima u informacijskom društvu*. U ovom su dokumentu sažeti rezultati dogovora o *Zelenoj knjizi* i ocrtni planovi budućih smjernica u području autorskog prava. Izdanje prvoga nacrtu smjernica trebalo se pojaviti u srpnju ove godine. U suradnji s Danskom knjižničarskom udrugom EBLIDA organizira u Kopenhagenu, 6. i 7. studenoga 1997. nastavak konferencije u Oslu, da bi obavijestila svoje članice o pojednostojima sadržaja smjernica i da bi se dogovorili o budućoj strategiji.

Uoči ostvarenja smjernica iz *Nastavka Zelene knjige o autorskom i srodnim pravima u informacijskom društvu*, od 20. studenog 1996., EBLIDA želi dati sljedeću izjavu. Stavovi izraženi u *Nastavku Zelene knjige* označuju pristup Europske komisije nekim pitanjima o kojima se raspravljalo i na diplomatskoj konferenciji WIPO-a u prosincu 1996.

Europska knjižničarska zajednica pozdravila je cjelokupni rezultat diplomatske konferencije WIPO-a, a napose Ugovor o autorskom pravu. Odredbe Ugovora teže uspostavljanju primjerenijeg odnosa između prava vlasnika autorskog prava i korisnika materijala na kojem postoji autorsko pravo, nego što je to bilo u početnim prijedlozima Jukka Liedesa, predsjednika WIPO Stručne komisije koja je trebala ispitati postoji li potreba za izradom protokola uz Bernsku konvenciju.

Naši će se komentari u ovom dokumentu ograničiti na pravo reproduciranja, pravo priopćavanja javnosti i usklađivanje ograničenja i izuzetaka. Ova su prava od bitnog značaja za razvoj europskog takmičarskog informacijskog društva i naročito za razvoj knjižničnih usluga.

Pravo reproduciranja

U *Nastavku Zelene knjige* Europska komisija se zalaže za široko tumačenje pojma 'reproduciranja', koji uključuje digitalizaciju

djela i ostale zaštićene građe, kao i ostale radnje poput skeniranja, preuzimanja (upload, download) i prolaznih ili efemernih činova umnožavanja.

Isti je pristup imao Jukka Liedes u članku o pravu reproduciranja, koji je predložen za uključenje u Ugovor o autorskom pravu WIPO-a. O ovom se članku najviše raspravljalo na diplomatskoj konferenciji WIPO-a. Na konferenciji je predloženo mnogo promjena članka. Iako smo mišljenja da Bernska konvencija daje dovoljnu osnovu za pravo reproduciranja, podupiremo promjene čl. 7 (stari) koje je predložila Norveška delegacija. Predloženo je sljedeće:

"Privremena reprodukcija, učinjena u svrhu zamjećivanja rada, ili koja je posve prolaznog ili slučajnog karaktera učinjena kao dio tehničkog procesa, ne smatra se reproduciranjem u smislu čl. 9(1) Bernske konvencije."

Norveški prijedlog odražava zabrinutost Pravnog savjetodavnog odbora Europske komisije u njihovom odgovoru na *Zelenu knjigu o autorskom i srodnim pravima u informacijskom društvu*.

Prema Pravnom savjetodavnim odboru primjena širokog tumačenja pojma "reprodukcije" u digitalnom okruženju imat će dalekosežne posljedice. U procesu prenošenja i preusmjeravanja kroz digitalnu mrežu, informacija se neprestano pohranjuje i proslijeđuje. Stav Komisije podrazumijevao bi da bi se praktično svaki čin prenošenja rada preko mreže, kao i svaki sljedeći čin preuzimanja (download) i prikazivanja na zaslonu, mogli smatrati bezbrojnim odvojenim činovima reproduciranja zaštićenog rada. Tako bi se, na primjer, ograničilo i slanje elektroničke pošte, pregledavanje Interneta i gledanje digitalne datoteke.

Slazemo se s Pravnim savjetodavnim odborom da bi ovako široko tumačenje prava reprodukcije, još proširilo monopol autorskog prava.

Europska knjižničarska zajednica pozdravila je odluku diplomatske konferencije WIPO-a da usvoji dogovoreni iskaz uz čl. 7 (stari). Iskaz je razjasnio nešto što smo dugo vremena zagovarali; uključen je u čl. 4 Ugovora o autorskom pravu WIPO-a i glasi:

"Prema čl. 9 Bernske konvencije, pravo reproduciranja i u njemu

dozvoljene iznimke u potpunosti se mogu primijeniti i na digitalnu okolinu, osobito na korištenje radova u digitalnom obliku."

Tijekom 1996. Voditeljska grupa Europske platforme korisnika autorskog prava, inicijative kojom rukovodi EBLIDA, a koju financira Knjižnični program Europske komisije (DGXIII/E-4), trudila se definirati izuzetke i ograničenja koji se temelje na ovom tumačenju čl. 9 Bernske konvencije. Rezultati rasprave mogu se naći u nacrtu stava o pravima korisnika na elektroničke publikacije ECUP-a.

Pravo priopćavanja javnosti

O pravu priopćavanja javnosti kaže se u čl. 8 Ugovora o autorskom pravu WIPO-a sljedeće:

"Bez prejudiciranja odredbi članaka 11(1)(ii), 11bis(1)(i) i 11ter(1)(ii), 14(1)(ii) i 14bis(1) Bernske konvencije, autori književnih i umjetničkih djela uživaju ekskluzivno pravo davanja odobrenja za priopćavanje svojih djela javnosti, žičnim ili bežičnim putem, uključujući i omogućavanje pristupa svojim radovima na način da svaki pojedinac može pristupiti djelu kada i otkud želi."

Uvođenje pojma "priopćavanja javnosti" u digitalnu okolinu zah tjeva i definiranje jasne podjele između "javnog" i "osobnog" priopćavanja. Također, potrebno je objasniti i što čini reproduciranje, a što priopćavanje javnosti.

Usklađivanje ograničenja i iznimaka

Ograničenja i iznimke bitni su elementi u pronalaženju ravnoteže između prava vlasništva nad informacijama i zaštite javnog interesa. Prava i iznimke se isprepliću; ako se opseg zaštite povećava, iznimke se sukladno tome moraju proširiti.

Čl. 10 Ugovora o autorskom pravu WIPO-a, među ostalim, utvrđuje moguća ograničenja i iznimke prava reprodukcije i prava priopćavanja javnosti.

Dogovoreni iskaz uz čl. 10 omogućuje usvajanje novih ograničenja i iznimki koji nisu obuhvaćeni Bernskom konvencijom. Osobito se očekuje od Europske komisije da predloži nova ograničenja i iznimke prava priopćavanja javnosti

Slazemo se s Europskom komisijom da treba u izvjesnoj mjeri uskladiti ograničenja i iznimke.

Ipak, pozvali bismo Europsku komisiju da ostavi dovoljno prostora pojedinim zemljama za vlastite

uredbe i tumačenja u skladu s pojedinačnim kulturnom politikom.

Stalna cijena knjige: nova rasprava u Vijeću Europe

Na sastanku Vijeća Europe održanom u prosincu 1996., godinu dana nakon posljednje rasprave na ovu temu, izneseno je niz različitih gledišta.

Vijeću je predstavljeno izvješće povjerenika Oreje, u kojem se opisuje različito stanje u zemljama članicama i potreba da Komisija prouči Pravilnik o natjecanju. Prema riječima povjerenika, uvjeti za djelovanje na razini Zajednice nisu u potpunosti ispunjeni. No naglasio je kako, osim uvođenja stalnih cijena knjiga, Komisija razmatra i druge načine promicanja knjige i čitanja. Raspravom je utvrđeno sljedeće:

- opće je prihvaćena tvrdnja da su knjige posebni proizvodi s obzirom na svoju kulturnu dimenziju; u tom ih smislu valja tretirati različito od ostale potrošačke robe,
- knjige su važan instrument kulturne raznolikosti,
- problem cijene knjige ima različite aspekte koji utječu na nekoliko skupina ljudi (autore, urednike, knjižare, čitatelje),
- zemlje članice su zaključile da su prvenstveno državne vlasti dužne osigurati sredstva za zaštitu kulturne imovine u obliku knjiga,

- pravila natjecanja moraju biti prilagođena specifičnim situacijama, osobito kad dvije ili više zemalja članica tvore jedinstveno jezično područje,
- gledišta o posljedicama uvođenja stalne i slobodne cijene knjiga razlikuju se.

Pokusni program Raphael: projekt proširenja Europskog centra za očuvanje građe (EPIC)

Znatan dio našeg dokumentarnog nasljeđa, smješten u arhivima i knjižnicama širom Europe ugrožen je jer je pohranjen u neprikladnim uvjetima, izložen pretjeranoj uporabi i kemijskim oštećenjima, koja su posljedica primjene nedovoljno čistih sirovina i neodgovarajućih proizvodnih procesa. Primjena nove tehnologije, tj. masovne deacidifikacije i postupaka kojima se povećava otpornost papira, kao i nove nadomjesne tehnike, više ne opravdavaju mjestan ili nacionalan pristup očuvanju građe.

Europska komisija za očuvanje i pristup (ECPA) sastavila je web stranicu pod nazivom EPIC (Europski centar za očuvanje građe), kako bi stručnjaci diljem Europe na jednom mjestu imali pristup osnovnim obavijestima o očuvanju građe. Stranica sadrži najave, novosti, popis konferencija, podatke o srodnim organizacijama,

te veze s elektroničkim dokumentima na Internetu. Projekt proširenja web stranice financira Europska komisija kroz pokusni program Raphael od rujna 1996. do rujna 1997.

ECPA trenutačno razvija "Europsku kartu očuvanja građe" s podacima o sadašnjem stanju u očuvanju i zaštiti u svim europskim zemljama. Karta će sadržavati i popis knjižnica, arhiva, organizacija, znanstvenih ustanova i pojedinaca angažiranih na području očuvanja građe, s posebnim naglaskom na upoznavanju s načelima očuvanja, naobrazbi te projektima koji se odnose na očuvanje.

Izrađeno je i raspravište s ciljem poticanja razmjene iskustava i zamisli. Zainteresirani se mogu priključiti raspravištu tako da pošalju poruku na adresu: listserver.nic.surfnet.nl. U tekst poruke treba napisati: *subscribe EPIC-LST ime i prezime*. Sve priloge valja slati na adresu:

ECPA, Yola de Lusenet, Executive Secretary
ECPA, P.O. Box 19121, NL-1000 GC

Amsterdam, The Netherlands
Tel: +31 20 551 0839; fax: +31 20 620 4941

E-mail: ecpabureau.knaw.nl
WWW adresa:
<http://www.library.knaw.nl/epic/ecpatex/welcome.htm>

INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA

Zelena knjiga o ulozi knjižnica u informacijskom društvu

Odjel DG XIII/E-4 Europske komisije priprema *Zelenu knjigu* o ulozi knjižnica u informacijskom društvu. Njen preliminarni nacrt trebao se pojaviti u travnju ove godine. Prijedlog za izradu *Zelene knjige* nalazi se u sklopu izvješća Odbora za kulturu Europskog parlamenta, a odgovorni izvjestitelj je Eluned Morgan čije izvješće se može pronaći i na hrvatskom jeziku na adresi: <http://www.euro-parl.eu.int/dg1/a4/en/a4-96/a4-0325.htm>

Prisjetimo se uloge *Zelene knjige*: težište stavlja na ona područja interesa za koja Europska komisija još nije utvrdila zakonske propise i planove djelovanja. *Zelena knjiga* je prvenstveno savjetodavni dokument i poziva na suradnju sve one koji su voljni dati svoj prilog u određenom vremenskom roku.

O izvješću E. Morgan raspravljalo se na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta u ožujku, a nacrt rezolucije o pozivu za slanje prijedloga bit će izglasan. Tajništvo EBLIDA-e stupilo je u vezu s Kulturnim odborom i Pravnim od-

borom, kako bi im skrenuli pozornost na knjižnična pitanja.

Europska komisija poziva sve zainteresirane da daju svoje zamisli o tome koje bi teme i načine djelovanja na europskoj razini *Zelena knjiga* trebala sadržavati. Jedan od važnih aspekata za davanje sugestija je doprinos koordinacije Europske komisije ulozima svih vrsta knjižnica, na regionalnoj i nacionalnoj razini. O predviđenoj strategiji Europske komisije možete više saznati na adresi: <http://www2.echo.lu/libraries/en/green.html>

Projekt SOCKER

Projekt SOCKER bavi se komunikacijskim protokolom za pretraživanje i pronalaženje (Z39.50V3) i omogućavanje mrežnog pristupa distribuiranim knjižničnim katazima (i ostalim bazama podataka). Izvedba protokola poznatog kao Jezgra SOCKER-a, razvijala se zajedno s dvije početne ili korisničke primjene koje dopuštaju pretraživanje različitih odredišta ili poslužitelja sukladnih s protokolom za pretraživanje i pronalaženje ili Z39.50.

Svrha software-a je omogućavanje pristupa i pretraživanja različitih knjižničnih kataloga po-

moću zajedničkog sučelja; npr. jednostavnim upitom može se pretraživati više baza podataka na mreži, a da se upit ne mora ponavljati u svakoj bazi.

Više se obavijesti može dobiti: UNI-C, The Danish Computing Centre for Research and Education, Olof Palmes Allé 38, DK-8200 Århus N, Denmark
Tel : +45 8937 6666; fax +45 8937 6677
el. pošta: sockermediator.uni-c.dk
<http://mediator.uni-c.dk/socker/>

Projekt USEMARCON

Nacionalne knjižnice u Europskoj zajednici primjenjuju desetak

različitih standarda formata MARC. Cilj je projekta izraditi pomagalo koje može konvertirati bibliografske zapise iz bilo kojeg formata MARC u bilo koji drugi format pomoću središnjeg formata za konverziju USEMARCON.

Više se obavijesti može dobiti: Trudi Noordermeer, Koninklijke Bibliotheek, PO Box 90407, NL-2509 LK, The Hague
el. pošta: trudi.noordermeer@konbib.nl
<http://www2.echo.lu/libraries/en/projects/usemarc.html>

SREDNJA I ISTOČNA EUROPA

Izvešće o suradnji Europske unije i Srednjoeuropske inicijative

Europska komisija je Vijeću Europske unije poslala izvješće o mogućnostima suradnje Europske unije i Srednjoeuropske inicijative. Riječ je o inicijativi za regionalnu suradnju na političkoj, gospodarskoj i kulturnoj razini, koja je pokrenuta 1992. godine, a uključuje 16 zemalja: dvije zemlje članice Europske unije (Italiju i Austriju s Bavarskom kao promatračem), sedam zemalja Srednje i Istočne Europe povezanih s Europskom unijom (Poljsku, Mađarsku, Češku, Slovačku, Rumunjsku, Bugarsku i Sloveniju), dvije zemlje članice bivšeg SSSR-a (Bjelorusiju i Ukrajinu) te Hrvatsku, Albaniju, Makedoniju, Bosnu i Hercegovinu i Moldaviju.

Jedan od političkih prioriteta Europske unije je promicanje regionalne suradnje u Istočnoj Europi. Zbog toga ona svesrdno podržava Srednjoeuropsku inicijativu kao koristan instrument promicanja dobrosusjedskih odnosa, poticanja političke stabilnosti i razvoja suradnje.

Europska unija već je sudjelovala u regionalnim projektima kroz Phare, Tacis i Strukturalne fondove (programa Interreg). Phare, Tacis i Interreg mogli bi u dogledno vrijeme pružiti dodatnu podršku projektima koje financira Srednjoeuropska inicijativa. Prednost će imati projekti kojima je cilj jačanje inozemne suradnje između mjesnih i regionalnih institucija u raznim zemljama. S obzirom na to da dvije zemlje Europske

unije (Italija i Austrija) sudjeluju u Inicijativi, Strukturalni fondovi (osobito programi Interreg) zajedno sa Phareom financiraju inozemne programe. Tu je još i nov Phare-ov program CREDO koji omogućuje financiranje zajedničkih projekata u zemljama Srednje Europe. Uzevši u obzir sve te mogućnosti financiranja, na zemljama je Srednjoeuropske inicijative da uzmu stvar u svoje ruke i započnu s ostvarenjem konkretnih projekata.

Narodne knjižnice u informacijskom društvu: priopćenje iz Bad Münstereifela

Vjerujemo da su narodne knjižnice životno važne društvene ustanove, koje cijeloj zajednici osiguravaju pristup informacijama potrebnim za uspješan život. Nadalje vjerujemo da s porastom važnosti umreženih informacijskih izvora, državne i gradske uprave trebaju iskoristiti tradicionalnu pristupačnost narodne knjižnice te poticati stvaranje maksimalnih mogućnosti za sve koji žele dobiti informacije, steći vještine i učiti tijekom cijelog života. Nijedna druga društvena ustanova ne koristi se više niti je u boljem položaju da vodi svoje zajednice u informacijsko društvo.

Ovu radionicu i njene rezultate doživljavamo kao uspješan doprinos LISKAT inicijativi (Knjižnice u informacijskom društvu: znanje, svijest i usavršavanje; dio izvršnog plana "Prema informacijskom društvu u Srednjoj i Istočnoj Europi"), jer ona podržava razmjenu

znanja između narodnih knjižnica Zapada i Istoka, povećava svijest o postojećim i budućim inicijativama Europske zajednice i jača ljudsku mrežu ključnih profesionalaca.

Preporučujemo da se narodnim knjižnicama u Europi pomogne projektima:

1. PubliCA, udružena akcija za narodne knjižnice, promicat će zaključke ovog seminara, a posebice sljedeće preporuke:
 - skupljati dokaze o vrijednosti knjižnica u informacijskom društvu i poticati istraživanja u tom području
 - sudjelovati u Europskoj ministarskoj konferenciji gdje će ključni profesionalci predstaviti rezultate pan-europskog istraživanja
 - podržati pan-europsku kampanju odnosa s javnošću u svrhu ojačavanja uloge narodnih knjižnica
 - učiniti dostupnim informacije o inicijativama narodnih knjižnica na nacionalnoj i međunarodnoj razini i objavljivati reportaže o uspjesima i primjere najbolje prakse
 - podržati stalan stručni razvoj knjižničara pružajući informacije o postojećim mogućnostima usavršavanja u Europi (na primjer, programi učenja na daljinu i radionice) i podržavajući EBLIDA-u u lobiranju odgovarajućih tijela, da organiziraju pan-europsko usavršavanje i utemelje europske inicijative za usavršavanje knjižničara
 - omogućiti dostupnost rezultata nacionalnih i europskih

istraživačkih projekata koji mogu biti od interesa za narodne knjižnice, tako da ih one mogu upotrijebiti u svom radu

- surađivati s EBLIDA-om na ostvarivanju dostupnosti informacija o EU i ostalim programima za narodne knjižnice u Europi
 - proširiti svoje aktivnosti izravno na zemlje Srednje i Istočne Europe i podržati narodne knjižnice u tim zemljama u nastojanjima da postave zakonodavne okvire za knjižnice, uvedu međunarodne standarde i opći pristup Internetu.
2. Telematički program za knjižnice DG XIII/E-4 treba :
- financirati istraživanja koja bi dokazala gospodarsku i društvenu vrijednost knjižnica u informacijskom društvu; razmotriti sadašnje stanje u mrežnom pristupu narodnim knjižnicama u Europi i preporučiti i financirati akcije za unapređivanje (na primjer, razvitkom pomagala koja će pomoći knjižnicama da postave svoj vlastiti www poslužitelj)
 - financirati združene akcije za narodne knjižnice u zemljama Srednje i Istočne Europe
 - razviti mehanizme za prenošenje obavijesti o rezultatima istraživačkih projekata narodnim knjižnicama kako bi im omogućili iskorištavanje tih rezultata u radu
 - podržati narodne knjižnice diljem Europe u unapređivanju svog položaja s obzirom na

pristup mrežama, poreze, poštanske naknade

- financirati razvoj softwera kao sredstva za zajedničko korištenje informacija (tezaurusi, sučelja) na različitim europskim jezicima

Bad Münstererfel
Travanj 1997.

Narodne knjižnice u informacijskom društvu

Radna grupa sastavljena od nakladnika, knjižara i knjižničara Fondacije Friedrich-Ebert, Britanskog savjeta u Njemačkoj i gradskih knjižnica Kölna i Bremena, organizirala je radionicu za narodne knjižničare iz cijele Europe. U radionici se raspravljalo o suradnji, razmjeni ideja i dobre prakse, i informacijama o relevantnim europskim istraživačkim programima. Okupljen je 31 knjižničar iz 11 zemalja. Odjel INCO Europske komisije DG XIII dao je financijski prilog konferenciji plaćanjem putnih troškova predavačima i sudionicima iz zemalja Srednje i Istočne Europe.

Svrha je skupa bila razviti nove ideje za ostvarivanje pan-europske suradnje, prenijeti rezultate europskih istraživačkih projekata u zemlje Srednje i Istočne Europe i ojačati (ljudsku) mrežu između narodnih knjižnica. U središtu rasprave bili su zahtjevi informacijskog društva i potreba narodnih knjižnica da odgovore na te zahtjeve.

Narodne knjižnice diljem Europe imaju važnu ulogu u diseminaciji znanja i informacija. Njihova

društvena uloga postaje sve važnija kako informacija postaje složenija i skuplja. Istraživački telematički program Europske komisije podržava istraživačke projekte o korištenju moderne tehnologije u knjižnicama. Ovaj je složeni program predstavila Monika Segbert, stručnjak Komisije. Da bi se ojačala uloga narodnih knjižnica kao važnih davatelja informacija i kao mjesta za doživotno obrazovanje, ovaj program financira zajedničku akciju za narodne knjižnice nazvanu (PubliCA). PubliCA je na putu da postane organizacija za lobiranje za narodne knjižnice na razini Europe, dopunjujući aktivnosti drugih organizacija poput EBLIDA-e.

Primjeri narodnih knjižnica iz Helsinkija, Kölna, Chemnica, Praga, Bratislave i Budakeszia pokazuju veliku volju narodnih knjižnica da se moderniziraju i da osuvremene svoje službe te da surađuju na međunarodnoj razini.

Tri radionice, "Politika", "Stručni razvoj" i "Elektroničke informacijske službe" bavili su se konkretnim problemima, zahtjevima i prilikama za narodne knjižnice. Rezultati radionica uključeni su u "Priopćenje iz Bad Münstererfela", koje će biti poslano u PubliCA-u i Europsku komisiju da o njima vode računa pri planiranju svojih aktivnosti i programa.

Više se obavijesti može dobiti na adresi:

Barbara Lison-Ziessow
Stadtbibliothek Bremen
Friedrich-Ebert-Strasse 101-105
D-28199 Bremen

KNJIŽNICE I STRUČNE UDRUGE U PORTUGALU

Izvuešćuju António Pina Falcão, predsjednik Portugalske udruge knjižničara, arhivista i dokumentalista (BAD) i Rosa Barreto, predsjednica komisije za izobrazbu.

Dolazak demokracije u Portugal, 25. travnja 1974. stvorio je povoljne uvjete za razvoj portugalskih knjižnica. Dotadašnje propadanje nacionalne ekonomije i fašistička diktatura ostavili su osiromašene knjižnice sa zastarjelim zbirkama, ozbiljnim nedostatkom osoblja i nedostatnim proračunom za uvođenje suvremene opreme.

Prvih godina novog demokratskog poretka stvoreni su uvjeti nužni za promjene. Obilježeni su jakom političkom intervencijom Portugalske udruge knjižničara,

arhivista i dokumentalista (BAD) kojom su za knjižničare, arhiviste i ostale izobražene stručnjake, otvorena specifična stručna radna mjesta u području javne uprave. Poslijediplomski studij bibliotekarske znanosti doživio je promjene; osnovan je Portugalski institut za knjigu i čitanja (Instituto Portugues do Livro e da Leitura); ustanovljen je i novi pravni okvir za Nacionalnu knjižnicu. Prvi rezultati tih reformi počeli su se pojavljivati tijekom prošlog desetljeća.

Nacionalna knjižnica

Portugalska Nacionalna knjižnica osnovana je Kraljevskom poveljom 29. 02. 1796. kao Kraljevska dvorska javna knjižnica (Real Biblioteca Pública da Corte).

Prva su joj imovina bile knjige koje datiraju iz doba inkvizicije (Biblioteca da Real Mesa Censária), a znatno je obogaćena građom iz samostanskih knjižnica nakon ukidanja samostanskih redova 1834.

1987. Nacionalna knjižnica pokrenula je projekt PORBASE, na-

mijenjen informatizaciji općeg kataloga, izradi tekuće nacionalne bibliografije i skupnog kataloga portugalskih knjižnica. Uz nabavu hardwarea (GEAC 9000) i softwarea (GEAC) za internu upotrebu, Nacionalna je knjižnica razvila primjenu za strojnočitljivo katalogiziranje utemeljenu na CDS/ISIS (UNESCO) softwarea. Na početku su primjerci dijeljeni besplatno, a kasnije vrlo jeftino. Zbog lakše razmjenjive informacija i međuknjižnične suradnje prihvaćen je korisniku prilagođen format UNIMARC.

Od početka zamišljena kao kooperativni projekt, stvorena je i baza podataka istog imena, PORBASE - nacionalna bibliografska baza podataka koja je postala online skupni katalog portugalskih knjižnica.

Sve knjižnice odlučuju same žele li učiniti dostupnim svoje zbirke u tom online skupnom katalogu. PORBASE je najveća bibliografska baza podataka u zemlji. Ima oko milijun jedinica iz fonda Nacionalne knjižnice kao i iz fondova 120 ostalih portugalskih knjižnica različitih vrsta i veličina.

Zapravo je PORBASE najvažniji čimbenik koji je promijenio portugalske knjižnice na području bibliografske informatizacije. Također je pridonijela popularizaciji nove informacijske tehnologije, općem prihvaćanju standarda, povećanju kvalificiranosti osoblja i promjeni u stavu mnogih knjižničara u zemlji u kojoj međuknjižnična suradnja nije imala tradiciju.

Mreža narodnih knjižnica

Do 1987. u narodne knjižnice u Portugalu nikada nije ulagano, pa su bile prisiljene oslanjati se na tehnologiju "kamenog doba". Bilo je nekoliko slabih izuzetaka u glavnim gradskim centrima kao i privatno financirana pokretna narodna knjižnica, ali su i one pretrpjele neuspjeh u pokušaju stvaranja prihvatljivih društvenih knjižničnih službi. Danas, prihvaćajući potrebu političkog uplitanja u ovaj sektor, vlada je pokrenula program nazvan Javna čitalačka mreža. Stručnjaci BAD-a već nekoliko godine vode radnu grupu za narodne knjižnice, koja se posvetila popravljaju situacije. Prije stvaranja te mreže, ministarstvo je imenovalo radnu grupu za izradu programa, a predstavnici iz grupe BAD-a pozvani su da koordiniraju službe SEC-a (Državni odjel za kulturu) koji je pokrenuo i trenutno vodi ovu mrežu.

Javna čitalačka mreža zasnovana je na ugovorima između središnje uprave i mjesnih vlasti i radi na osnivanju narodnih knjižnica u općinama. Te knjižnice, čije se financiranje utvrđuje prema broju mjesnog stanovništva i usvajanju programskih kriterija (funkcije, kvalifikacije osoblja, veličina fonda, stupanj informatizacije), financiraju u jednakom omjeru obje uprave.

Danas program podržava 125 mjesnih uprava. 58 knjižnica funkcionira u potpunosti, a ostale se preuređuju. Program već utječe na 45 posto portugalskih mjesnih uprava. Samo 20 od 275 mjesnih uprava ne sudjeluje u programu, što dokazuje ne samo visok nivo interesa već i uspjeh voditelja projekta da osiguraju odgovarajuću tehničku podršku.

U travnju 1997. Ministarstvo kulture dodijelilo je nova financijska sredstva s ciljem proširenja programa na sve općine do godine 2005.

Akaderske knjižnice

Akaderske knjižnice u Portugalu imaju ozbiljne probleme vezane uz bibliografsku i tehničku podršku i osoblje, jer ne postoji djelotvorna politika prema nacionalnom knjižničnom sustavu. Država nije definirala nacionalnu informacijsku politiku. Razvoj akademskih knjižnica krajem osamdesetih donekle je iskoristio projekt Nacionalne knjižnice odnosno spomenutu informatizaciju i stvaranje skupnog nacionalnog kataloga. Njihov je razvoj slijedio politiku suradnje koju je pokrenula Nacionalna knjižnica i nove mogućnosti prilagođenog sustava CDS/ISIS, koji im je konačno omogućio informatizaciju kataloga i ostalih poslova. Stvorena je učinkovita suradnja s naglaskom na standardizaciju i razvoj strategije zajedničkog iskorištavanja izvora. Potonji se još uvijek temelji na neformalnim vezama među ustanovama, s naročitom brigom za međuknjižničnu posudbu i iskorištavanje bibliografskih izvora. To je posljedica nepostojanja politike u području, iako su posljednji stručni sastanci knjižnica suradnica rezultirali kvalitetnim promjenama. Istodobno, nova javna sveučilišta imaju suvremeno vođene knjižnice s boljim izvorima, unatoč trajnom nedostatku kvalificiranog osoblja.

Zadnjih je godina znatan broj akademskih knjižnica učinio dostupnim bibliografske izvore temeljene na novim informatičkim tehnologijama, osobito baze poda-

taka na CD-ROMu, a neke imaju i online pristup putem Interneta.

Nedostatak sredstava još je uvijek zapreka sustavnom razvoju zbirki, jer ima za posljedicu nedostatnu odgovarajuću opremu i neprimjeren prostor.

Zadnjih su godina neka stara sveučilišta započela graditi odgovarajuće zgrade, koje su se prije nalazile samo unutar učilišta. Neke su pak sveučilišta investirala znatna sredstva da bi svoje knjižnice opremila združenim softwareaom za knjižnično poslovanje.

Školske knjižnice

Iako se stvaranje školskih knjižnica smatra prioritetom već cijelo stoljeće, ne postoji ni okvirna politika niti je bilo što poduzeto.

Rijetki eksperimenti koji su u posljednja dva desetljeća pokazali dinamičnost i utjecali na školski život, nastali su inicijativom i dobrom voljom nastavnika i nekih školskih odbora koji su se usudili suočiti s problemom nedostatnog prostora, slabih zbirki, nepostojanja proračuna i nekvalificiranog ili čak nepostojećeg osoblja. Ta se situacija radikalno mijenja od prošle godine, kad su Ministarstva obrazovanja i kulture odlučila prihvatiti zajedničku politiku s ciljem da u sljedećih devet godina stvore mrežu školskih knjižnica koja će uključiti sve javne škole (osim osnovnih). Prije pokretanja programa objavljen je izvještaj, u kojem su specificirana glavna načela, tehničke i stručne smjernice i u kojem su školske knjižnice definirane kao "osnovna izvorišta u procesu naobrazbe". Prema ovom izvještaju, školske knjižnice trebaju nastojati razviti vještinu čitanja i čitalačke navike, promicati pismenost i uživanje u čitanju zajedno sa stjecanjem informacijskih vještina te pomagati u usvajanju građanske, znanstvene, tehničke i umjetničke kulture.

Stručne udruge

Zbog povijesnih i kulturnih razloga, u Portugalu se razvio jak patrijarhalni odnos prema knjižnicama i arhivima. Ne začuđuje stoga da je u Portugalu nastao jedan od najranijih fakultetskih studija bibliotekarstva i arhivskog poslovanja (1887.).

Unatoč dobroj tradiciji, tek je 1973. osnovana Portugalska udruga knjižničara, arhivista i dokumentalista (BAD). Pola stoljeća diktatorskog režima - od 1926. do

1974. - sprečavalo je slobodno izražavanje u Portugalu i izazvalo bijesnu borbu protiv svake političke, stručne ili sindikalne udruge. BAD ima oko 1.500 članova i postao je značajan uzor.

Koristeći novu demokraciju, BAD s vladom pregovara o poboljšanju knjižničnih i arhivskih usluga te o poslovima i kvalifikacijama svojih stručnjaka. U prvih deset godina demokracije BAD je imao značajnu ulogu u svim poboljšanjima u području, a posebno u osnivanju specifičnih profesionalnih poslova, u reformi poslijediplomskog studija bibliotekarske znanosti te u pokretanju programa izo-

brazbe za knjižnične tehničare i nacionalnu javnu čitalačku mrežu.

BAD je također imao važnu ulogu u podupiranju stalne stručne izobrazbe kao i osnovne izobrazbe za knjižnične tehničare, izvođenjem više od 400 tečajeva. Do 1991. 3.000 ljudi je pohađalo tečaj u trajanju od 250 sati; odonda je 500 ljudi polazilo tečajeve u trajanju od 640 sati.

Vrijedno je pogledati časopis *Cadernos BAD* i bilten *Noticias BAD*. Tamo se mogu naći daljnje informacije i datumi održavanja stručnih sastanaka poput Dvogodišnjeg kongresa (zadnji je privu-

kao 700 sudionika) i Nacionalnog sastanka akademskih i školskih knjižnica (600 sudionika) i mjesnih arhiva.

BAD trenutno ima tri regionalna ogranka (sjeverni, centralni i južni) i devet sekcija (za školske, narodne, akademske knjižnice, za audiovizualnu građu, za informacijsku tehnologiju, zaštitu i očuvanje, za mjesne arhive, za osobne i obiteljske arhive te sveučilišne arhive). Nedavna reforma sekcija poboljšala je komunikaciju među područjima. Ta će unutarnja konsolidacija pomoći BAD-u da se uključi u međunarodnu suradnju.

NOVO KNJIŽNO GOSPODARSTVO

O projektu *NOVO KNJIŽNO GOSPODARSTVO* govori Ruud Bruyns, pročelnik Odsjeka za informacijske studije Visokog učilišta u Amsterdamu

Novo knjižno gospodarstvo međunarodni je projekt Vijeća Europe, na kojemu se trenutačno radi u Italiji, Nizozemskoj i Njemačkoj, a financiran je iz sredstava inicijative ADAPT Europskog socijalnog fonda. Predviđeno je da se projekt proširi u još deset zemalja. U ovom broju pružit ćemo uvid u akcije dosad poduzete u Nizozemskoj.

Koordinator projekta u Nizozemskoj je Ekonomski i informacijski fakultet Visokog učilišta u Amsterdamu. Visoko učilište u Amsterdamu ima pet fakulteta i oko 18.000 studenata. Ekonomski i informacijski fakultet čine dva odsjeka: odsjek ekonomskih studija (poslovna škola) i odsjek za informacijske studije. Odsjek za informacijske studije organizira dva studija: studij informacijskih službi/informacijskog menadžmenta (uključuje bibliotekarstvo) i studij knjižarstva i nakladništva. Oba su smjera su redoviti četverogodišnji studiji.

Prije deset godina odsjek za informacijske studije bio je neovisna institucija koja se zvala "Frederik Muller Akademie". Nju su prije više od 30 godina osnovale nacionalne profesionalne organizacije kao što je Nizozemski centar za narodne knjižnice (NBLC), Nizozemska udruga knjižničara (NVB) i Savez knjižara. Ove su udruge imale predstavnike u Vijeću Odsjeka. Iako sada pripadamo Visokom učilištu u Amsterdamu još uvijek kontaktiramo s navedenim organizacijama putem savjetodavnog vijeća. Da zaključim :

- Ekonomski i informacijski fakultet Visokoga učilišta u Am-

sterdamu ima dugu tradiciju izobrazbe u informacijskim studijima, kako u bibliotekarstvu tako i u knjižarstvu i nakladništvu

- nastava je usmjerena na stjecanje praktičnih vještina (radno znanje)
- u zadnjih nekoliko godina veći je naglasak na informacijskoj tehnologiji, informacijskom menadžmentu i novim medijima
- u informacijskoj struci, zahvaljujući našoj povijesti i sadašnjim kontaktima s "knjižnim sektorom" u najširem smislu, imamo lagan dostup svim vrstama projekata

Ispred stranih partnera

Projekt je službeno trajao od 1. srpnja 1995. do 31. kolovoza 1997. Od nadležnog smo Ministarstva dobili "zeleno svjetlo" (službenu dozvolu) u ožujku 1996. Bilo je to znatno ranije nego što je projekt dobio dozvolu u Njemačkoj i Italiji. Ministarstvo društvenih poslova Nizozemske očekivalo je da započemo raditi na projektu unatoč činjenici da još nismo imali potrebnu dozvolu. Ministarstvo je također bilo vrlo strogo što se tiče prihvaćenih rokova raznih projekata ADAPT-a. U Italiji i Njemačkoj, nadležna su ministarstva odobrila početak projekta tek kada je dobivena službena dozvola, dok smo mi bili prisiljeni držati se dodijeljenog vremena, što je u stvari značilo da smo počeli osam mjeseci ranije. Konačan izvještaj morao je

biti gotov u kolovozu 1997. U tome smo uspjeli jer smo, kao aktivna obrazovna ustanova, već razvili sve vrste poslijediplomskih studija u području novih medija. Zbog postojećeg kontakta sa informacijskim sektorom, nije nam trebalo mnogo da uvedemo prijedlog ADAPT-a i dobijemo odobrenje (pismo namjere o suradnji) od ostalih uključenih ustanova.

Dosadašnje akcije

1. Kampanja upoznavanja
 - osnivanje nacionalne upravljačke grupe u kojoj su predstavnici nacionalnih profesionalnih organizacija (knjižnice, knjižari i nakladnici)
 - objavljivanje izvjava za tisak u kojima se daje pregled različitih aktivnosti koje ADAPT namjerava poduzeti
 - organiziranje nacionalne konferencije u ožujku 1996. pod nazivom "Multimedija u gospodarskoj perspektivi" s oko 120 sudionika
 - predstavljanje projekta ADAPT na četvrtom BOBCATSSS simpoziju u siječnju 1996.
 - izvještaj o sadašnjem stanju za vrijeme sajma knjiga u Frankfurtu (listopad 1996.) i na sastanku sa predstavnicima DGV u Bruxellesu (prosinac 1996.)
 - izdavanje u NBE biltenu
2. Istraživanje tržišta
 - provedeno pokusno istraživanje o potrebama obrazovanja

za elektroničko nakladništvo; izvještaj je izdan u travnju 1996.

- provedeno kvalitativno istraživanje u velikim knjižnicama (narodnim i znanstvenim) o razvoju na području novih medija; izvještaj je izdan u veljači 1997.
- dva istraživanja u nizozemskim nakladničkim kućama, koja su rezultirala pregledom oko 200 tvrtki i intervjuima s uzorkom od 28 nakladnika. Ta su istraživanja provedena u suradnji sa "The Vakopleiding Boekenbranche" i bila su dio međunarodnog pregleda stanja u pet zemalja Europske unije. Rezultati nizozemskih istraživanja predstavljeni su na petom BOBCATSSS simpoziju u siječnju 1997. Cijeli izvještaj je izdan u proljeće 1997. Primijenjeni upitnik vjerojatno će se koristiti i u Italiji i Njemačkoj
- malo istraživanje među nizozemskim knjižarima; rezultati su predstavljeni na petom BOBCATSSS simpoziju

3. Obrazovne sesije tijekom 1996.

- Internet za nakladnike i trgovce knjigom
- proizvodnja CD-medija
- prodaja multimedijске građe
- autorska prava na multimedijску građu

Ove sjednice/radionice održale su se na Visokom učilištu u Amsterdamu i pohodilo ih je oko 200 stručnjaka. U proljeće 1997. ove su radionice ponovljene, a organizirane su i nove, posebno za knjižničare.

- Međunarodni simpozij *Novo knjižno gospodarstvo* u Bu-

dimpešti, u siječnju 1997. (vidi točku 7)

4. Razvojni modeli

- utemeljen na preliminarnom izvještaju, model "Nakladnička kuća budućnosti" (demo) u suradnji s Cap Gemini
- Razvit će se sličan model elektroničke (virtualne) knjižnice

Oba modela (demo) bit će pripremljena za ljeto 1997.

5. Referalno središte

Namjerava se stvoriti referalno središte (spremište) za informacije o novim medijima, uključujući zakonske propise o novim medijima i obavijesti o postojećim studijima o elektroničkom nakladništvu. Iako baza podataka nije prikladan izraz za to, namjeravamo prikupiti i učiniti dostupnim sve vrste postojećih informacija u Europskoj uniji. Možemo, međutim, reći da je vrlo teško dobiti informacije, naročito one koje se tiču zakonskih propisa.

6. Najbolji priručnik

Kad projekt ADAPT završi, odgovorni smo za pripremanje priručnika sa smjernicama i/ili programa za obrazovanje u području novih medija. Taj bi se priručnik morao temeljiti na onome što smo sami napravili, ali i na drugim postojećim programima.

7. Transnacionalne aktivnosti

- Za vrijeme četvrtog BOBCATSSS simpozija (Budimpešta, siječanj 1997.) održano je nekoliko radionica o elektroničkom nakladništvu, namijenjenih među ostalim, i kao priprema za peti simpozij u 1997. Radovi održani na simpoziju tiskani su u zborniku radova "Kvaliteta informacijskih službi", Amsterdam, srpanj 1996.

- Peti BOBCATSSS simpozij (Budimpešta, siječanj 1997.) bio je u cijelosti posvećen elektroničkom nakladništvu. Zato je imao isti naziv kao i ADAPT projekt "Novo svjetsko gospodarstvo". Simpozij je imao pet glavnih tema:

- promjena potreba i zahtjeva: promjene u informacijskom ponašanju, promjene na tržištu, razvoj tržišne politike

- promjena snabdijevanja informacijama: od tiskanog do elektroničkog nakladništva, promjene u procesima posredovanja, buduća zaštita i pristup informacijskim proizvodima, kontrola kvalitete informacija

- promjena strukture informacijskog sektora: od tradicionalnog oblika do nestajanja granica (mogućnosti i opasnosti), nove uloge nakladnika, knjižara i knjižničara, važnost sive literature, buduće uloge dobavljača

- promjene u zapošljavanju: razvoj unutar postojećih organizacija informacijske strukture, nastanak novih organizacija

- promjene postojećih poslova, otvaranje novih radnih mjesta u nakladničkim kućama, knjižarama i knjižnicama, obrazovanje na radnom mjestu i obrazovanje za prekvalifikaciju namještenika, posljedice za nastavne planove i programe bibliotekarskog i informacijskog obrazovanja.

Više se obavijesti može dobiti:

Ruud Bruyns

Hogeschool van Amsterdam

Afdeling Informatie

Postbus 1408

1000 BK Amsterdam

el. pošta: R.A.C.Bruyns@fei.hva.nl

MEĐUNARODNA ZBIVANJA

Opis zbivanja na Šezdeset i trećoj godišnjoj skupštini IFLA-e, održanoj u Kopenhagenu od 31. kolovoza do 6. rujna 1997., prenosimo s IFLA-ine naslovnice i iz izvještaja naših članica, koje su prisustvovala skupštini.

IFLA-ina godišnja skupština 1997. bit će zapamćena kao skupština novih početaka tijekom koje su poduzete brojne inicijative, posebno glade autorskog prava i slobode izražavanja i pristupa obavi-

jestima. IFLA '97 također svjedoči o velikim promjenama u upravljačkim tijelima, s novom predsjednicom IFLA-e, gospođom Christine Deschamps iz Sveučilišne biblioteke Pariz V - René De-

scartes i nekoliko novih članova Izvršnog odbora. (Pojednostosti se mogu naći u posebnoj dokumentu o IFLA-i, kao i na IFLA-inoj naslovnici - <http://www.nlc-bnc.ca/ifla>).

Rezolucije vijeća

Postavljena na pragu novoga informacijskoga razdoblja, opće privlačna tema IFLA-e '97 "Knjižnice i informacije u službi ljudskog razvitka", odražavala je širi utjecaj koji današnja informacijska revolucija ima na društvo u cjelini, a ne samo na bibliotekare i informacijske stručnjake. Vidljivo je to i u dvije veće rezolucije koje je Vijeće donijelo na skupštini. Prvom se formalno utemeljuje IFLA-ino Povjerenstvo za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja (CAIFE), a drugom IFLA-ino Povjerenstvo za autorsko pravo i druga zakonska pitanja. (Potpun tekst obiju rezolucija objavljen je u IFLA-L i IFLA-inoj naslovnici.) Članice IFLA-e pozvane su da nominiraju članove za nova povjerenstva, koja će biti imenovana tijekom prosinačkih sastanaka u IFLA-inom glavnom sjedištu. Dva su predsjednika već predložena: to su - Marianne Scott, ravnateljica Nacionalne knjižnice Kanade u Povjerenstvo za autorsko pravo i druga zakonska pitanja, te Alex Byrne iz Sveučilišne knjižnice Sjeverne Australije u Povjerenstvo za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja (CAIFE).

Tijekom IFLA-e '97, Danski organizacijski odbor velikodušno je ponudio da će utemeljiti ured u Kopenhagenu, koji će u iduće dvije godine podupirati IFLA-inu djelatnost na području slobode izražavanja i pristupa obavijestima.

Rekordna posjećenost IFLA-e '97

Ove je godine rekordni broj od 2.976 delegata iz 141 zemlje sudjelovao na IFLA-i. Zahvaljujući stipendiji Danide, preko 150 delegata iz zemalja u razvoju moglo je posjetiti IFLA-inu skupštinu, što je dosad nezapamćen broj. Za mnoge je to bilo prvo iskustvo na IFLA-inoj skupštini. Savez Danskih knjižničara (Bibliotekarforbundet) i Savez trgovačkih namještenika i činovnika u Danskoj također su platili kotizaciju za 20 delegata iz Rusije. S brzim porastom korištenja novih informacijskih tehnologija, bibliotekari sad više nego ikada prije, moraju ponovo utvrditi i procijeniti svoju ulogu i odgovornosti. IFLA-ina godišnja konferencija dobija na važnosti kao mjesto gdje se stvara mreža stručnjaka iz cijelog svijeta,

u sklopu uzbudljivog stručnog programa i mnogobrojnih međunarodnih izlagača.

Rekordan broj novih učlanjenja na IFLA-inoj skupštini

50 delegata na skupštini registrirali su se kao IFLA-ini novi članovi.

Radovi predloženi na skupštini

Izloženo je više od 150 radova, koji su simultano prevedeni na sve IFLA-ine službene jezike: francuski, engleski, ruski, španjolski i njemački. Cjelovit tekst svih predavanja na skupštini, uključujući i 170 prijevoda, dostupan je na IFLA-inoj naslovnici. Izlaganja zahvaćaju široki raspon tema, uključujući: "Financiranje i izrada proračuna u vremenu promjena", "Standard za međuknjižničnu posudbu: međuknjižnična posudba u otvorenoj umreženoj okolini", "Katalogiziranje za 21. stoljeće", "Pitanja vlasništva i dostupnosti elektroničkih obavijesti" i "Narodne knjižnice i doživotno učenje".

Gosti predavači

Na IFLA-i '97 bila su tri gosta predavača: Roger Elliot, predsjednik ICSU Press, govorio je o utjecaju elektroničkog nakladništva na lanac znanstvenih obavijesti, Ursula Owen, urednica časopisa *Index on Censorship*, jedinog međunarodnog časopisa za slobodu izražavanja, govorila je o cenzuri, pristupu obavijestima i slobodnom izražavanju, dok je Esther Sibanyoni, žena godine i knjižničarka Državne knjižnice u Pretoriji u Južnoj Africi, govorila o brojnim javnim projektima koje je osnovala od uvođenja izvanrednog stanja u Južnoj Africi. Cjelokupni tekst tih izlaganja bit će objavljen u *IFLA journal*.

Radionice

Održano je više od 20 radionica, od kojih su mnoge bile veoma nove, kao na primjer zajednička radionica IFLA-ine Sekcije za knjižnice koje služe osobama s oštećenjima i Europske udruge za disleksiju, na temu "Pristup informacijama: službe za osobe s disleksijom" i radionica Središnjeg programa UDT-a na temu: "Uvod u metapodatke na Internetu"

Posjeti knjižnicama

Delegati su mogli posjetiti brojne knjižnice s popisa od preko 35 knjižnica, između ostalog i Dansku nacionalnu knjižnicu za slijepe, Dansku središnju knjižnicu za useljeničku literaturu, Sveučilišnu knjižnicu Roskilde, Knjižnicu Kraljevske, bibliotekarske škole i Dansku veterinarsku i poljoprivrednu knjižnicu.

Izložba

Ove godine na izložbi su sudjelovala 184 izlagača iz svih područja struke, uključujući nakladnike, dobavljače, proizvođače knjižničnog softwera i hardwera, specijaliste za izradu namještaja, polica itd. Tijekom skupštine delegati su mogli koristiti Internet bar.

IFLA-in časopis

Kompletno izvješće o svim glavnim događajima na IFLA-i '97, bit će objavljeno u časopisu *IFLA journal*, broju za listopad/studen 1997.

Buduće IFLA-ine skupštine:

Amsterdam (16.-21. kolovoz 1998.)

Bangkok, Tajland (20.-28. kolovoz 1999.)

Jeruzalem, Izrael (2000.)

Boston, SAD (2001.)

Edinburgh/Glasgow (2002.)

Tijekom IFLA-e '97 objavljen je natječaj za izbor zemlje domaćina IFLA-ine skupštine u 2003.

Prevela J. Mandarić

■ Sekcija za narodne knjižnice IFLA-e postavila je sljedeće smjernice za svoj rad:

- promicati dostupnost informacija svim građanima na mjesnoj razini
- osigurati da narodne knjižnice budu dio nacionalne knjižnične mreže
- promicati i preporučavati ulogu narodnih knjižnica u procesu doživotnog učenja i podržavati informatičku pismenost među korisnicima narodnih knjižnica
- promicati učinkovitu uporabu informacijske tehnologije i multimedijske građe u narodnim knjižnicama na svim razinama, stavljajući naglasak na razvijanje vještina osoblja i korisnika knjižnica
- u suradnji s tijelima u IFLA-i i izvan IFLA-e potpomagati akcije u borbi protiv nepismeno-

sti kroz korištenje narodnih knjižnica

- promicati razvoj standarda
- poticati važnost narodnih knjižnica kao mjesta susreta ljudi, komunikacije, razmjene ideja i kao kulturna središta za kvalitetno korištenje slobodnog vremena
- organizirati seminare o uslugama i politici narodnih knjižnica

Glavni naglasci predstavljenih referata i najčešće obrađivane teme na svim sekcijama Odsjeka za javne knjižnice bile su: nova tehnologija u narodnim knjižnicama, novi mediji i autorska prava, virtualna knjižnica, knjižnica kao mjesto susreta, uloga narodnih knjižnica u doživotnom učenju (iz portugalske i afričke perspektive), državni projekti "Internet u svim narodnim knjižnicama" (primjer Flandrije, Finske i Norveške), nove tehnologije, WWW i Internet, projekti za ljude s posebnim potrebama, novi informacijski servisi integrirani s novim informacijskim tehnologijama i njihova upotreba u pokretnim knjižnicama (MOBILE project), stjecanje informacijske pismenosti u školama.

Sekcija za dječje knjižnice bavila se trendovima u dječjoj literaturi i politici dječje kulture.

M. Šegota - Novak

■ Sekcija za školske knjižnice i informacijske centre (naziv proširen na ovogodišnjem skupu) usmjerila je svoj rad na temu *Školska knjižnica kao baza za permanentno učenje, učenje za cijeli život*. Održano je nekoliko predavanja: J. E. Heering. *Informacijske vještine: primjer engleskog iskustva*; U. Karilla. *Fleksibilno edukacijsko okruženje u Finskoj*; F. Chapron. *Francuski informacijski centri u srednjim školama: uloga u odgoju građanina*; A. M. Galler. *Informacijska pismenost: prototip za školske knjižnice - kanadski primjer*. Radionica je bila posvećena istraživanju pod nazivom *Suradnja ravnatelja i školskog knjižničara na uvođenju informacijske pismenosti u školsku zajednicu*.

Prije dvije godine pokrenuto je međunarodno istraživanje, te su se mogla čuti izvješća iz Kanade, Novoga Zelanda, Australije i Islanda. Istraživanje objedinjuju L. Hay i J. Henry, profesori Sveučilišta Charles Stuart u Australiji. Oni su sa sudionicima radionice razgova-

rali o instrumentima za istraživanje, posebno o mogućnostima njihove primjene u zemljama izvan engleskog govornog područja. Planira se da istraživanje traje još dvije godine i istaknuta želja da su njega uključi što veći broj zemalja. Dosadašnji rezultati ističu ključnu ulogu ravnatelja u uspješnom uvođenju informatičke tehnologije u škole.

Na završnom sastanku članova Sekcije za školske knjižnice i informacijske centre istaknuto je da je ona "međunarodni forum" za razmjenu ideja, iskustava i znanstvenih spoznaja na području školskih knjižnica. Istaknuti su ciljevi i aktivnosti za koje će se Sekcija zalagati u razdoblju od 1998. do 2001. godine. Ciljevi su:

- promicanje značaja i uloge školske knjižnice
- briga za status školskog knjižničara
- pomoć školskim knjižničarima u njihovom profesionalnom razvoju
- promicanje znanstvenih istraživanja na području školskog knjižničarstva

Aktivnosti su:

- sudjelovanje u realizaciji UNESCO-ovog Manifesta za školske knjižnice
- predstavljanje knjige Paulette Bernhard Izvori za školske knjižnice i informacijske centre
- promicanje veza i suradnje između svih vrsta knjižnica
- edukacija školskih knjižničara

Sekcija za školske knjižnice i informacijske centre IFLA-e obilježila je na ovogodišnjoj skupštini u Kopenhagenu dvadeset godina postojanja. U Uredu za školstvo grada Kopenhagena priređeno je malo primanje za članove i sudionike u radu Sekcije. Nazočnost nekih od začetnica i dosadašnjih predsjednica Sekcije uveličala je svečanost. Uz značajnu obljetnicu bilo je priređeno predstavljanje knjige dosadašnje predsjednice Sekcije, Paulette Bernhard *Izvori za školske knjižnice i informacijske centre*. Dvojezično francusko-englesko izdanje tek očekuje predstavljanje u pojedinim zemljama. Knjiga osvjetljava aktivnosti Sekcije od njenog početka, prezentira rezultate nekoliko istraživanja koja su vođena od 1993. godine i donosi popise udruga školskih knjižničara širom svijeta. Posljednja cjelina knjige donosi popis iz-

vora s područja uporabe informacijske tehnologije na području edukacije, s naglaskom na djelatnost školskih knjižnica.

Skupština u Kopenhagenu bila je bogata izložbenim aktivnostima. Skandinavske zemlje predstavile su modele školskih knjižnica uz bogat tiskani materijal, plakate, vodiče i brošure. Obilazak školske knjižnice u Peder Lykke Skolen (niža srednja škola) u Kopenhagenu upotpunio je spoznaju o danskim školskim knjižnicama. Školske knjižnice u Danskoj ne razlikuju se od ostalih knjižnica po svojoj organizaciji i opremljenosti. Školski knjižničar ima naglašenu pedagošku ulogu u radu i suradnji s učenicima i kolegama. Rad školskog knjižničara visoko je cijenjen u sustavu danskog školstva.

V. Kranjec Čizmek

■ Tridesetog kolovoza prisustvovala sam sastanku dosadašnjeg predsjednika Roberta Wedgewortha i članova Izvršnog odbora IFLA-e s predsjednicima nacionalnih bibliotekarskih društava. Predsjednik se založio za poboljšanje komunikacije između IFLA-e i nacionalnih društava. Preporučeno je da se naslovnice društava na Internetu vežu uz IFLANet. IFLA je osnovala radnu skupinu čija je zadaća promijeniti statut i pravila organizacije. Uskoro će se pristupiti i izradi novog srednjoročnog programa. Predsjednici su obaviješteni i o osnivanju stalnog povjerenstva za autorsko pravo i druga pravna pitanja te povjerenstva za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja. Posebno su upozoreni da će prvi put u povijesti IFLA-e, sudionici biti zamoljeni da ocijene rad konferencije. Sudionicima su podijeljeni upitnici s molbom da ocijene pojedine segmente organizacije i tijeka skupštine. Nacionalnim je društvima preporučeno da slijede tu praksu te da na svojim skupštinama omoguću članovima da ocijene organizaciju i rad skupštine. Bilo je govora i o poteškoćama s kojima se susreću pojedina nacionalna društva u ispunjavanju svojih financijskih obveza prema IFLA-i. Naveden je primjer Poljskog bibliotekarskog društva koje se povlači iz IFLA-e, dok će pojedine poljske ustanove ostati njezinim članovima. Diferenciranje članarine kojim se mislilo olakšati siromašnijim društvima podmirivanje obve-

za, nije moguće sustavno provesti, pa financijske obveze za članove, društva i ustanove, ostaju jednake dosadašnjima. Danas je u IFLA-u učlanjeno 750 nacionalnih društava i 1.068 ustanova.

Na otvaranju skupštine sudionike su pozdravili predsjednici odnosno predstavnici srodnih međunarodnih organizacija: FID-a, PGI/UNESCO-a, ICSU-a, Međunarodnog udruženja nakladnika i Međunarodnog arhivskog vijeća. Rad skupštine odvijao se na uobičajen način, u plenarnim sastancima, radionicama i otvorenim sastancima povjerenstava. Sudionici su prisustvovali brojnim primanjima i mogli posjetiti danske knjižnice.

Posebna je pažnja bila posvećena i zbivanjima na području zaštite kulturne baštine, pa su sudionici obaviješteni i o stvaranju regionalnih registara nacionalnog nasljeđa. To su registri koji iskazuju onu baštinu koju više zemalja smatra svojom.

Savjet IFLA-e usvojio je četiri rezolucije: 1) o prihvaćanju kineskog jezika kao radnog jezika IFLA-e, 2) o osnivanju stalnog povjerenstva za autorsko pravo i druga pravna pitanja, 3) o podršci francuskim knjižničarima u njihovim zahtjevima za autonomijom u izboru građe za narodne knjižnice i 4) o osnivanju stalnog povjerenstva za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja.

Dvogodišnji rad *ad hoc* Povjerenstva za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja (CAIFE), u kojemu sam predstavljala naše Društvo, završio je prihvaćanjem izvještaja, koji je podnio predsjednik povjerenstva Tony Evans. Britansko bibliotekarsko društvo nije bilo zadovoljno načinom na koji je oblikovan tekst izvještaja i neposredno prije početka skupštine ponudilo je prerađenu verziju izvještaja. O toj se verziji, međutim, na skupštini nije raspravljalo. Savjet IFLA-e naglasio je važnost teme i rezolucijom izglasao prihvaćanje izvještaja *ad hoc* povjerenstva. Povjerenstvo je raspušteno i odlučeno je da se osnuje novo stalno povjerenstvo za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja. Nacionalnim će društvima uskoro biti upućen poziv da predlože članove u novo povjerenstvo. Dansko bibliotekarsko društvo osnovat će u Kopen-

hagenu Ured za slobodan pristup obavijestima i slobodu izražavanja, kao nevladinu organizaciju. Nacionalna su društva također zamoljena da reagiraju na nedavna zbivanja u četiri narodne knjižnice na jugu Francuske, u kojima su mjesne vlasti preuzele ovlasti knjižničara u izboru i nabavi građe. Francuskoj je skupštini tim povodom IFLA uputila prosvjedno pismo.

A. Horvat

■ Pratila sam rad Sekcije za sveučilišne knjižnice i sudjelovala u radu radionice za sveučilišne knjižnice, potom sam pratila rad Sekcije za knjižnice općeg tipa kroz rad otvorenog foruma. Na Odsjeku za menadžment i tehnologiju pratila sam rad Okruglog stola za audiovizuelnu i multimedijску građu i Okruglog stola za menadžment i marketing, prisustvovala sam i radu Odsjeka za edukaciju i straživanje. Sekcija za sveučilišne knjižnice radila je na temu *Financiranje i proračun u vrijeme promjena*, a na istu je temu održana i radionica za sveučilišne knjižnice. Sveučilišne knjižnice u mnogim zemljama suočavaju se s rastućim problemima financiranja knjižničnih potreba, a s druge strane sa zahtjevima korisnika za dobivanje najnovijih informacija iz mrežnog okruženja. U svojim izlaganjima referenti su nas upoznali s problemima s kojima se susreću sveučilišne knjižnice u njihovim zemljama, potom s postojećim modelima financiranja sveučilišnih knjižnica i njihovim nedostacima i upozorili na potrebu kreiranja novih strategija financiranja kroz darovanja, partnerstvo, traženje novih izvora financiranja, naplaćivanjem usluga itd.

Na Sekciji su pročitana tri referata. Prvi referent, S. Larsen iz Sveučilišne knjižnice u Aarhusu, predstavio je model financiranja danskih sveučilišnih knjižnica koje financiraju Ministarstvo kulture i Ministarstvo prosvjete. H. B. Rader sa Sveučilišta u Louisvillu kao drugi referent predstavila je nove strategije za rješavanje financijskih problema sveučilišnih knjižnica u SAD. U trećem referatu izneseni su kriteriji za analizu troškova u sveučilišnim knjižnicama. Izrađeni kriteriji predstavljaju IFLA- in projekt izrade modela za analizu troškova u knjižnicama.

Predstavila ga je R. Poll iz Sveučilišne knjižnice u Münchenu. Sudjelovanje u radu radionice imalo je za cilj stvaranje zajedničkog scenarija za modeliranje sveučilišne knjižnice budućnosti. Sudionici su iznosili osnovne i važne promjene koje se događaju u njihovim državama na području financiranja i budžetiranja sveučilišnih knjižnica. Na taj su način uočeni osnovni pravci promjena u potrebama knjižnica koje treba financirati, neovisno o kojim se sredinama radi. Tako su dobivene zajedničke karakteristike mogućih promjena u sveučilišnim knjižnicama budućnosti.

Na Sekciji za knjižnice općeg tipa nekoliko pročitanih referata upoznali su nas s projektom virtualne knjižnice u Skandinaviji, posebno u Danskoj i s razvojem danskih narodnih knjižnica, koji ima čvrsto uporište u demokratskim postavkama njihovoga društva. Govoreno je o pravu na besplatnu informaciju, o korištenju informacijske tehnologije, posebno Interneta te o pomoći korisnicima u trajnom obrazovanju za rad, studij ili osobno usavršavanje.

Okrugli stol za multimedijскую i audiovizualnu građu održan je na temu *Pristup zvuku i slikama*. Pročitani referati su pokazali da raste broj informacija na audiovizualnoj građi, a u skladu s tim i broj korisnika i porast korištenja te građe. Naročito je zapažen porast broja korištenja audiovizualne građe u Finskoj. Korištenje tih vrsta publikacija u Skandinaviji je, za razliku od drugih zemalja, besplatno. Zanimljivo je istaknuti dva koncepta tretiranja naplate usluga u knjižnicama: skandinavski, koji teži potpuno besplatnim uslugama i anglo-američki pristup naplaćivanja pojedinih usluga. Razlike u pristupu bile su vidljive i u raspravi održanoj nakon referata.

Rad sekcije za edukaciju i istraživanje pratila sam kroz rad Okruglog stola za edukaciju i izobrazbu. Tema Okruglog stola bila je: Knjižnice i informacijska znanstvena edukacija i elektroničko okruženje. Rad Okruglog stola posvećen je mogućnostima koje se otvaraju knjižnicama pod utjecajem informacijske tehnologije. S jedne strane nova tehnologija i njezina primjena u knjižnicama stvaraju uvjete za novu ulogu knjižnice u budućnosti, a to je učenje na daljinu. S druge strane

te mogućnosti stavljaju određene zahtjeve pred osoblje u pogledu edukacije za rad u novim uvjetima. Nova informacijska infrastruktura potpuno mijenja knjižnice.

Tema Okruglog stola Menadžment i marketing bila je: Kvaliteta izdanja u menadžmentu i marketingu. Govorilo se o novim oblicima ponašanja knjižničnog osoblja u kontaktima s okolinom: preko pisanih informacija u kojima se predstavlja knjižnica i njezine mogućnosti u pružanju usluga i osoblje koje te usluge osigurava, "lobiranje", povezivanje s političkom elitom i pojedinim interesnim grupama itd.

Na kraju izvješća iznijet će nekoliko dojmova sa skupa koji su na mene ostavili jak utisak i koji su mi dali nove poticaje za rad u struci. Prije svega bila sam zatečena golemim uplivom informacijske tehnologije, ne samo na organizaciju rada knjižnica jer smo toga već dulje svjesni, a neke oblike virtualne knjižnice predstavili su nam kolege iz Danske, nego i na oblikovanje nove paradigme knjižnice budućnosti, koju možemo prepoznati kroz nekoliko osnovnih odrednica:

- knjižnica kao mjesto doživotnog učenja
- osiguravanje potpunog pristupa informacijama neovisno o mjestu i obliku informacije i u skladu s tim omogućavanje stjecanja znanja i na daljinu
- educirano knjižnično osoblje koje pomaže korisniku da dođe do informacija ma gdje one bile
- upravljanje svojim razvojem kroz traženje mogućnosti za prikladno financiranje u cilju razvoja djelatnosti.

I. Kuić

■ Jedna od ovogodišnjih konferencija uoči IFLA-ina zasjedanja u Kopenhagenu, (27. - 30. kolovoz 1997.) posvećena je pitanjima stalnog stručnog usavršavanja bibliotečnih i informacijskih stručnjaka. Međunarodnu konferenciju, treću u nizu uspješnih skupova (prva je održana u Palos Hillsu, SAD, u kolovozu 1985., a druga u Barceloni, uoči IFLA-ina zasjedanja u Španjolskoj 1993.), organizirao je CPERT (Continuing Professional Education Round Table), radno tijelo u sastavu Odsjeka za

edukaciju i znanstvenoistraživački rad, točnije u sklopu Sekcije za školovanje i usavršavanje. Glavna tema Konferencije, domaćin koje je bila Kraljevska škola za bibliotečnu i informacijsku znanost, pod naslovom "Intelektualni napredak - kompetencije za 21. stoljeće", zrcali nastojanja profesije da se programima sustavnog stručnog usavršavanja svim pripadnicima profesionalne zajednice osigura i omogući neprestano bogaćenje znanja i ovladavanje nužnim vještinama kako bi uspješno ostvarivali zadaće koje pred njih postavljaju korisnici bibliotečnih usluga. Pažljivo odbranim podtemama istaknuta je važnost planiranja stalnog stručnog usavršavanja (18 izlaganja), osmišljavanja i oblikovanja primjerenih modela u sklopu kojih je moguće ovladati znanjima i vještinama potrebnim za zadovoljavanje rastućih obrazovnih potreba (12 izlaganja) te odabira primjerenih metoda za mjerenje tih potreba (4 izlaganja). Dostatna pažnja posvećena je i poučavanju korisnika (6 izlaganja), a u sklopu programa za usavršavanje nastavnog osoblja (6 izlaganja) održane su i dvije radionice, jedna posvećena metodološkim aspektima vrednovanja programa stalnog stručnog usavršavanja, a druga posvećena stalnom stručnom usavršavanju s pomoću Interneta.

Organizatori su zabilježili veliko zanimanje za predkonferenciju - uz predavače program je pratilo četrdesetak slušatelja i studenti iz Kraljevske škole. Svi su radovi publicirani u IFLA-inoj publikaciji 80/81 pod naslovom "Human development competencies for twenty-first century: papers from the IFLA CPERT Third International Conference on Continuing Professional Education for Library and Information Professions". Zbornik radova uredile su P. Layzell Ward i D. E. Weingand, a objavio K.G. Saur.

T. Aparac

49. međunarodni sajam knjiga u Frankfurtu, 15.-20. listopada 1997.

Prognoza o smrti papirnate knjige, koju smo toliko puta dosad čitali u radovima teoretičara masovnih medija, svake godine je sve uvjerljivije demantirana sve većim brojem izdavača i sve većim brojem knjiga na ovoj najvećoj smotri

knjižne proizvodnje u svijetu. Preko 9.000 izdavača izlagalo je ove godine u Frankfurtu oko 310.000 knjiga! A to je bez sumnje, tek manji dio onoga što svake godine izlazi iz tiskarskih preša diljem svijeta. Nijedan posjetitelj sajma ni uz najveći napor nije u stanju posjetiti sve paviljone i sve standove, prisustvovati svim okruglim stolovima, svim predstavljanjima knjiga, razgovorima s autorima, dijeleći svim mogućih nagrada i drugim popratnim sajamskim manifestacijama. Zamorno tumaranje od štanda do štanda, od knjige do knjige, ima i svoju neodoljivu privlačnost. Svaka knjiga koju uzmete u ruke ima svoju vrijednost, svaka je na svoj način zanimljiva.

Hrvatski štand je ove godine bio vrlo dobro organiziran. Dvadeset i sedam izdavača izlagalo je najnovija izdanja, a u zajedničkom prostoru nacionalnog štanda svakog dana su pojedini nakladnici predstavljali svoje najatraktivnije knjige. Tako je Leksikografski zavod "Miroslav Krleža" predstavio *Atlas Europe* i posljednji svezak *Tehničke enciklopedije*, HAZU i AGM predstavili su zajedničko izdanje *Hrvatska i Europa: kultura, umjetnost, znanost*, a Narodne novine knjigu F. Tuđmana *Misao hrvatske slobode* i knjigu V. Šeksa *Opasna vremena*. Naklada Pavičić predstavila je novu knjigu Dubravka Jelčića *Povijest hrvatske književnosti*, a Matica hrvatska svoja novija izdanja. Hrvatski nacionalni štand razlikovao se od mnogih drugih i po tome, što je na središnjem prostoru upriličena izložba *Povijest knjige* (autor A. Stipčević), u kojoj je riječju i slikom ispričana povijest hrvatske knjige u kontekstu povijesti europske knjige. Izvan je svake sumnje da je Hrvatska na ovom sajmu knjiga bila dolično predstavljena.

Frankfurtski sajam knjiga nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Pa ipak, nakon što ste propješačili mnoge kilometre između paviljona, morate bar na trenutak pomisliti da možda u svijetu ipak ima previše knjiga. Prisjetit ćete se tada stihova iz pjesme *Monolog* S. S. Kranjčevića:

"Pišu se knjige! Gospodi Bože,
Gotovo evo manjka još malo,
Pa ne češ naći mjesta da pljučeš
Od samijeh knjiga!"

A. Stipčević

■ Uz nazočnost mnogobrojnih gostiju te javnih i kulturnih djelatnika, 14. ožujka 1997. svečano je otvorena obnovljena čitaonica Narodne knjižnice "Petar Preradović" u Bjelovaru. U staroj klasicističkoj ljepotici, u kojoj je i osnovano čitaoničko društvo s kasinom još 1832. godine, a danas smješteni studijski odjel, čitaonica i uprava Knjižnice, obnovljeno je i uređeno 125m² uglavnom korisničkog prostora. Iako ovim zahvatom prostorni problemi bjelovarske knjižnice nisu ni izdaleka riješeni, uređenjem čitaonice kao dijela zgrade započelo se s jedne strane građevinski sanirati ovaj spomenik kulture (kapilarna vlaga zidova, dotrajali otvori, podovi, stropovi i električne instalacije) i s druge sadržajno dobiti moderniji, svjetliji, otvoreniji, višenamjenski jedinstveni prostor studijskog odjela i čitaonice.

Prostor s novim namještajem koncipiran je tako da bolje komunicira s korisnikom, te da djeluje toplo i privlačno. Uz izložbene aktivnosti, predstavljanja, predavanja, večeri poezije i glazbe, prostor će služiti kao čitaonica u kojoj će se dulje zadržavati brojni učenici, studenti i drugi korisnici. Pogotovo danas, kad se uz postojeće sadržaje (priručna zbirka, zbirka periodike, zavičajna i AV zbirka, BDI zbirka), nude moderniji sadržaji kao što su pretraživanje edukativnih CD-ROM-ova i Internet.

U cilju što boljeg otvaranja prema javnosti, za ovu prigodu Knjižnica je tiskala "bookmarker" i platnene vrećice, a promoviran je i *Vodič kroz knjižnice Bjelovarsko-bilogorske županije*.

M. Ilić

■ Nakon temeljite obnove i prostornog proširenja, 28. svibnja 1997., ponovno su otvorene za javnost knjižnice *Vladimira Nazora* u Kustošiji, i to: Knjižnica za odrasle i Dječja knjižnica u Ilici 312a. Uz prigodni program, otvaranje je pratila i izložba likovnih radova književnika Ivana Kušana.

Knjižnica za odrasle posjeduje 13.000 svezaka beletristike, preko 6.000 svezaka iz znanosti i 600 svezaka priručne literature, te znatan fond bibliofilski zanimljivi-

vih starih izdanja iz prve polovice 20. st.

Posebnu pozornost, međutim, zaslužuje Dječja knjižnica koja je uselila u posve novi i dvostruko veći prostor u istom stambenom objektu (bivšoj Unikonzumovoj trgovini). Na 68.50 m² korisne površine, knjižnica sad može znatno kvalitetnije obavljati sve dosadašnje aktivnosti, ali i započeti nove, od igraoničkih aktivnosti i satova priča za predškolsku djecu, preko društvenih igara do kompjutorskog kutića i književnih susreta.

Dječja knjižnica inače posjeduje fond od gotovo 13.000 svezaka beletristike, 1.200 svezaka znanstvene i 160 svezaka priručne literature.

Proširene i obnovljene knjižnice *Vladimira Nazora* u Kustošiji u znatnoj će mjeri pridonijeti kvalitetnijem i bogatijem kulturnom životu, ne samo u Kustošiji nego i u cjelokupnom zapadnom dijelu grada.

I ovom prigodom treba zahvaliti upravi *Konzuma* za podršku pri dodjeli prostora za Dječju knjižnicu, dok posebnu zahvalnost dugujemo Skupštini grada odnosno Gradskom uredu za kulturu, koja je u cijelosti novčano pomogla ovaj iznimno značajan kulturni projekt.

V. Mataga

■ 21. ožujka 1997., nakon temeljitog preuređenja i proširenja, ponovno je otvorena Čitaonica i Galerija *Vladimira Nazora* u Ilici 163a.

Tako se Čitaonica i Galerija nakon gotovo dvije godine, s novo koncipiranim programima, uključuje u likovna i ostala kulturna događanja u gradu Zagrebu. Ulazeći u novo razdoblje sa zavidnim stažom i tradicijom, Čitaonica i Galerija postaju i multimedijalno središte zapadnog dijela grada, otvoreno likovnim umjetnicima, glazbenicima, učenicima umjetničkih škola, studentima fakulteta i akademija, nakladnicima, književnicima i drugim kulturnim djelatnicima kojima je stalo do promicanja različitih, osobito novih kulturnih fenomena putem izložaba, koncerata, tribina i predavanja.

Prostor je opremljen prilagodbom rasvjetom, stotinuvatnim razglasom, pianinom i video opremom. Uz bogat dnevni i tjedni tisak, te periodična izdanja časopisa različitog kulturološkog profila, čitaonica posjeduje respektabilnu zbirku knjiga i CD-ROM-ova s područja likovnih umjetnosti na hrvatskom i stranim jezicima, prvenstveno namijenjenih studentima ALU i povijesti umjetnosti. Riječ je o teško dostupnim naslovima ispitne literature, uvidu u najznačajnije zbirke svjetskih muzeja i o monografijama najznačajnijih likovnih umjetnika. Budući da Galerija i Čitaonica koriste isti prostor, namjera je bila objediniti ih u cjelinu koja nudi potpun uvid u područje likovne kulture.

Izložbena djelatnost nastavlja se na dugogodišnju tradiciju Galerije koja je u likovnom krugu prepoznata kao mjesto prve samostalne izložbe mladih, tek diplomiranih polaznika Akademije likovnih umjetnosti. Većina danas priznatih umjetnika srednje generacije svoju je karijeru počela upravo u ovom prostoru. Ta tradicija seže do kraja šezdesetih, a preko 200 radova u fondusu Galerije svjedoče o bogatoj izlagačkoj djelatnosti. Zanimljivo je usporediti tadašnje i današnje radove eminentnih umjetnika.

Programom Galerije predviđeno je deset izložbi godišnje, od kojih je jedna rezervirana za studente likovne akademije. Osim njih, ove godine u preuređenom prostoru izlagali su T. Buntak, J. Baće, I. Biočić, N. Dančuo, Studio List, V. Parun, te mladi umjetnici Friščić, Mitrov, Rogić, Repac i Crtačić. Z. Jembrih održala je večer proze, N. Dančuo govorio je o svom proteklom radu uz video projekciju, a mladi povjesničar umjetnosti V. Babić održao je predavanje o valorizaciji djela likovnih umjetnosti.

Suradujući s Osnovnom glazbenom školom *Ivana Zajca*, u prostoru Galerije i Čitaonice održana su tri koncerta njihovih učenika.

D. Kovač

■ Knjižnicu i čitaonicu *Bogdana Ogrizovića* u Zagrebu, osnovala je 1947. bivša općina Centar. Od tada je knjižnica djelovala i radila u prostoru u Ilici 17, a čitaonica

za novine, tjednike i časopise bila je u Ilici 22. S ove je lokacije knjižnica 1956. preseljena u nov prostor u Preradovićevoj ulici br.16 (danas prodavaonica Borovo). Međutim, odmah se uvidjelo da je taj prostor neadekvatan, malen i nefunkcionalan (police su bile postavljene visoko i do 5 m), a korisnika je bilo sve više i više.

Tadašnja Skupština općine Centar dala je odobrenje da se prostor studentske menze u Preradovićevoj 5 adaptira i dogradi novi, bolji i veći u dvorištu. Pod vodstvom arhitekta Vjenceslava Richtera, taj projekt je i ostvaren 1959. Bila je to u Zagrebu prva knjižnica adaptirana i izgrađena za UDK sistem i slobodan pristup policama, s razvijenom informativnom službom. Do 1958. knjižnica je bila uređena po numerus curensu.

Nakon useljenja u preuređeni prostor 1960., u novom, modernom, lijepom i prostranom ruhu, knjižnica radi punih 35 godina.

Godine 1995. pojavila se potreba za novom adaptacijom, jer je postalo teško i neudobno raditi zbog centralnog grijanja na kruta goriva, zastarjele i slabe rasvjete, te nedostatka ventilacije.

Zahvaljujući razumijevanju Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i znanost grada Zagreba, osigurana su sredstva i tijekom 1996. i do travnja 1997. izvršena je adaptacija, nabavljen je nov namještaj, a djelatnici knjižnice

su izvršili stručno preuređenje. U tom pravcu učinjeno je sljedeće:

A) Adaptacija knjižnice:

- izvršena je kompletna izmjena električnih instalacija i postavljena je rasvjetna mreža,
- napravljen je i ugrađen novi ventilacijski sustav, koji knjižnica prije nije imala,
- srušena je stara i ugrađena nova mreža centralnog grijanja, tako da je knjižnica prešla s grijanja na kruta goriva na plinsko grijanje,
- nabavljen je i ugrađen potpuno nov namještaj.

B) Kompjutorska mreža:

- nabavljena je i postavljena kompletna kompjutorska mreža za suvremeno poslovanje,
- cjelokupan fond knjiga unesen je u kompjutorsku mrežu kao baza podataka,
- s knjiga su odstranjene naljepnice i stari najlonski ovici,
- tiskane su i nalijepljene nove naljepnice s bar kodovima,
- intenzivno se radilo i još se uvijek radi na umatanju knjiga u plastičnu foliju radi zaštite.

C) Stručno preuređenje:

- izvršena je revizija cjelokupnog fonda knjiga,
- reklasificirana su određena područja UDK skupina (prema novom popisu klasifikacijskih elemenata za struke u suradnji s Matičnom službom),

- razdvojene su bivše jedinstvene jugoslavenske skupine, na šest novih struka za šest novih država,
- izvršen je otpis knjiga (17.293 sv.) kroz knjige inventara i kroz sve kataloge,
- napravljeni su popisi knjiga za otpis.

Ove godine, 1997. ujedno se slavi i veliki jubilej, pedeseta godišnjica osnutka knjižnice. Preuređenu je knjižnicu službeno otvorio 22. travnja 1997. ministar za kulturu mr. Božo Biškupić, uz mali kulturno-umjetnički ansambl "Grič".

Nadamo se da će ovaj brod knjižnica, koji naši članovi i korisnici neobično vole, ploviti dugo i da će se u njoj kulturno odgajati buduće generacije.

T. Živković

Zakon o knjižnicama kojim se uređuje knjižnična djelatnost, uvjeti i način njezina obavljanja, ustrojstvo i način rada knjižnica, te pravni položaj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu stupio je na snagu 17. listopada 1997. Objavljen je u Narodnim novinama br. 105 od 9. listopada 1997.

MALA ŠKOLA INTERNETA (5)

Elektronična pošta, raspravišta, naslovnici (email, e-mail, newsgroups and mailing lists) - treći dio

Mrežne novine (USENET groups, newsgroup)

Elektronična pošta omogućuje mrežne službe koje smo prema temeljnoj njenoj svrsi kratko nazvali raspravištem jer se u raspravu uključuje više subesjednika odjednom. Jedan se oblik raspravišta očituje preko popisa elektroničnih naslovaka (mailing list), a drugi preko elektroničnih oglašnih ploča (bulletin boards) i mrežnih novina (USENET groups, newsgroups).

Raspravište se preko popisa naslovaka ozbiljava tako da svaka pojedinačna poruka istovremeno

stiže na sve popisane naslovke i čita se kao svaka druga elektronična poruka. Poruke na elektroničnoj oglasnoj ploči, dotično mrežnim novinama čitamo posredno, tj. moramo im pristupiti rabeći napatuk za elektroničnu poštu prebirnik (browser) (Netscape, Internet Explorer i sl.) ili koji drugi napatuk te namjene (primjerice tin, Agent.99.g). To zavisi i o tome kako smo priključeni na Internet. Poruke se prenose preko propisnika za prijenos mrežnih novosti (Network News Transfer Protocol), a za dohvat se brinu mrežni napatci opslužnici (servers). U Hrvatskoj su to news.carnet.hr (na SRCu) i news.tel.hr (na

HPTu), a mogu se rabiti i izvanjski, primjerice siemens.co.at.

Engleski je naziv USENET nastao od USEer's NETWORK (porabnička mreža). Prvi su sustav za razmjenu poruka razvila tri američka sveučilištarca pod radnim sustavom UNIX još 1979. Namijenili su ga skupini koja se bavila porabom UNIXa, a poslije su im se pridružile i druge skupine rabeći istu napatnu opremu. Ona djeluje tako da svatko može čitati sve poruke, objaviti svoju i odgovarati na druge. Sustav se sve više usavršuje te se računa da je do sada osnovano oko 16.000 skupina najrazličitih sadržaja. Osobe koje se uključuju broje se na milijune.

Isto su tako goleme i količine poruka (veličina im se mjeri u gigabyteima). Da bi se suvišnomu opetovanju iste poruke doskočilo, svi su obilježeni jedinstvenim poručnim iskaznim brojem iskaznikom (message ID) i na različite se načine prenose od jednoga do drugoga opslužnika.

Poruke podsjećaju na novinske članke i javne su, pak otuda naziv mrežne novine. Kada prvi put pristupimo opslužniku, prvo nam se nudi izbor od nekoliko tisuća imena skupina. Najbolje je načiniti izbor onih koje nas zanimaju da bi idući put te bile ponuđene na čitanje. Skupine su raspoređene po predmetu poruka iskazanome imenom skupine. Najpoznatiji je raspored u sedam najvećih skupina, koje se dalje granaju u podskupine. Ime se sastavlja tako da mu se privjesci odvajaju točkom. Hrvatske skupine počinju s hr i onda se dodaje privjesak, koji upućuje na sadržaj, primjerice hr.comp, hr.test.

Najpoznatiji su privjesci .comp (računarstvo), .misc (mješovito),

.news (novosti na USENETu), .rec (razonoda, rekreacija), sci (znatnost i tehnologija), soc (društvena pitanja) i talk (razgovor o svem i svačemu). Skupine u kojima se raspravlja o knjižničarstvu k nazivu privješaju .library ili .lib. Ima ih nekoliko i bave se najrazličitijim pitanjima vezanima uza struku.

Rasprave su gdjekada toliko žustre da se pretvaraju u prave razmirice i obilježavaju se privjeskom .flame (plamen, strast). U tisućama se imena skupina nije lako snalaziti, pak se pojavljuju popisi. Jedan se može naći na naslovu http://www.magnacom.co/~leisen/master_list.html. Popisi se isto tako nude i u samim skupinama news.groups, news.answers ili news.admin.hierarchies. Obavijesti se o tome čime se skupina bavi, kako se upućuju poruke te kako se valja ponašati, mrežna udvorost (netiquette), obično nalaze u datnici (file) FAQ (Frequently Asked Questions, često postavljana pitanja). Dostupni su preko naslova

<http://www.cis.ohio-state.edu/hypertext/faq/usenet/FAQ-List.html>.

Osim orječja (tekstova) šalju se zvučne i slikovne poruke te i na putci. Takove skupine obično imaju u svome imenu privjesak .binaries ili .bin (dvočani zapis). Tko ima dovoljno upornosti i znanja, može sam pokrenuti svoje raspravište sa sadržajem koji smatra važnim. Počinje se s javljanjem na news.groups gdje se obavlja glasovanje. Ako se dobije najmanje dvo-trećinska većina, skupina se može osnovati. To znači ako primjerice 300 ljudi glasuje, 200 glasova mora biti u prilog osnutku. Daljnje se potankosti o tome mogu naći u skupini news.answers.

Suvremena pomagala za pretraživanje Interneta pretražnici (search engines) omogućuju pronalazjenje poruka objavljenih u USENETovim skupinama po ključnim riječima (<http://www.infoseek.com>).

Tako se može ponaći sve što se raspravljalo o kojemu predmetu.

(Nastavlja se)

M. László

SKUPOVI, STIPENDIJE, PREDAVANJA

■ Ove se godine IBBY (International Board on Books for Young People) putem svojih sekcija uključio u organizaciju BIB-a, najstarijeg svjetskog bijenala ilustracija u Bratislavi. Tako je Hrvatski centar za dječju knjigu organizirao nastup hrvatskih umjetnika na BIB-u '97.

Bratislavski bijenale ove godine bilježi tridesetu godišnjicu postojanja. U tom dugom periodu uspostavljena je suradnja sa više od stotinu zemalja sa svih kontinenata. Od osnutka do danas na BIB-u je izlagalo 4487 ilustratora sa oko 40 000 originalnih ilustracija. Tu se svake dvije godine prezentira suvremeno svjetsko stvaralaštvo na području dječje knjige i okupljaju mnogobrojni stručnjaci i umjetnici. Bijenale se organizira u suradnji s IBBY-jem, UNESCO-om i Internationale Jugendbibliothek u Münchenu.

Ove godine u Bratislavi je izlagalo 274 ilustratora iz 46 zemalja. Uz knjige izloženo je 3109 originalnih ilustracija. Na temelju odabira Međunarodnog žirija na BIB-

u '97 izlagalo je pet umjetnika iz Hrvatske: Vjera Lalin, Nevenka Macolić, Sanja Pribić, Ivan Vitez i Pika Vončina.

Najveća nagrada Bijenala "Grand Prix" pripala je francuskoj umjetnici Martinu Jarrie-u. Dodijeljeno je još pet "Zlatnih jabuka" i pet "Plaketa", tradicionalnih nagrada BIB-a.

Posebne izložbene cjeline na ovogodišnjem BIB-u bile su posvećene njemačkom ilustratoru Klausu Ensikatu, prošlogodišnjem dobitniku Andersenove nagrade; dobitniku nagrade Bolonjskog sajma, Švicarcu Jorgu Muleru i dobitniku "Grand Prix-a" BIB '95, britanskom ilustratoru Johnu Roweu.

Organiziran je Međunarodni simpozij o odnosu ilustracije i književnog djela, na kojem je razmatrana i problematika odnosa knjige i novih medija te novi načini promoviranja i populariziranja knjige za djecu i mladež.

Nakon Bratislave izložba ovogodišnjeg BIB-a odlazi u München, Pariz i Tokio.

R. Javor

■ Dječja knjižnica odgaja svoje korisnike kako bi postali trajni ljubitelji knjige. U tu svrhu ona razvija svoju djelatnost, osmišljava programe, uvodi nove metode rada i stvara djeci ugodnu sredinu u kojoj knjiga kao temelj civilizacije, te pedagoški obrazovano osoblje, daju široke mogućnosti u odgojnom i obrazovanom radu s djecom, mladeži i roditeljima.

Rad dječjih knjižnica seže u područje odgoja za mir koji promovira sustav vrijednosti temeljen na zaštiti ljudskih prava, toleranciji, nenasilju, brizi za drugoga, za okoliš i za samoga sebe, što vodi razvijanju demokracije i kulture mira. Svaka je kultura rezultat učenja. Tako i kultura mira zahtijeva odgoj i obrazovanje. U organizaciji Filozofskog fakulteta Zagreb-Pedagogijske znanosti (dr.sc. Dubravka Maleš) i knjižnica Hrvatske koje predstavlja Knjižnica Medveščak Zagreb (mr.sc. Ivanka Stričević) knjižnice na ratom zahvaćenom području, uključene su u UNICEF-ov projekt "Odgoj za toleranciju i suradnju u dječjim i školskim knjižnicama"

pod nazivom "Druženjem do zajedništva i kulture mira".

U projekt su uključene 42 knjižnice, 15 narodnih i 27 školskih knjižnica.

Prvi seminar održan je u Sisku od 7. do 9. listopada 1996. Drugi seminar u Bizovcu i Zadru, a treći u Slunju 28. i 29. svibnja i Vinkovcima.

Seminar je osmišljen kao niz stručnih predavanja iz pedagogije na teme: dječja prava, nenasilje, tolerancija, odgoj u obitelji, ovisnosti, slobodno vrijeme, stresovi, ekologija i dr., a zatim se provjerava naučeno u radionicama koje vode profesori Pedagogijskog fakulteta. Najkonkretniji dio seminara je predstavljanje radova pojedinih knjižnica: slike, poster, video-zapisi, tiskani materijali, dječji radovi, fotografije, a sami knjižničari izvode najuspješnije radionice iz svoje prakse. Radionice su izvor novih ideja za daljnji rad.

Radionice se ne temelje na tradicionalnom učenju, gdje djeca memoriraju činjenice koje im odrasli serviraju, već traže nove oblike učenja kroz igru. Na temelju dječjeg iskustva, koristi se cjelokupni potencijal djeteta (glava, ruke i srce), a odrasli tek pomažu djetetu da samo dođe do spoznaje, kreirajući situacije iz kojih ono samo može naučiti pouku.

Osim radnog dijela, seminar pruža mogućnosti upoznavanja prirodnih ljepota lijepe naše: Lonsko polje i selo roda Čigoč, Zadar i ljepote Jadrana, Slunjske raspjenušene Rastoke. Tu se na djelu vidi miran i skladan život čovjeka i prirode, ali i posljedice rata kada čovjek i čovjek nisu mogli pronaći mir, toleranciju i demokraciju. Najveća rušenja upravo su na spomenicima bogate hrvatske povijesti, a među njima na meti su osobito bile knjižnice u Petrinji, Zadru, Slunju i Vinkovcima. Tim knjižnicama poklonjene su knjige kojima su obnovile fond knjiga.

Hrvatska usvaja svjetske standarde u knjižničarstvu, pa je i ovaj seminar Ministarstva prosvjete, športa i kulture UNICEF Ured za Hrvatsku, jedan od kvalitetnijih pomaka rada u knjižnicama i pomoć korisnicima u traganju za kvalitetnijim životom u zajednici u kojoj su i Hrvati građani svijeta.

V. Gomerčić

■ Od ožujka do lipnja 1997. godine u društvu jedanaest bibliote-

kara iz Srednje i Istočne Europe bila sam sudionik programa *Library of Congress-Soros Foundation Visiting Fellows* koji se već petu godinu održava u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu, D.C., uz financijsku potporu Regionalnog knjižničnog programa Instituta Otvoreno društvo iz Budimpešte. Ovogodišnje polaznice došle su iz Bjelorusije, Bugarske, Češke, Letonije, Litve, Mađarske, Poljske, Rumunjske, Rusije, Slovačke, Ukrajine i Hrvatske.

Cilj tromjesečnog programa je upoznavanje bibliotekara Srednje i Istočne Europe s američkom bibliotekarskom praksom te s ulogom i mjestom Kongresne knjižnice u informacijskom sustavu SAD-a. Ove godine posebni naglasak dan je Internetu u knjižnicama. Spomenuti osnovni ciljevi programa ostvareni su kroz predavanja koja je za polaznike organizirala skupina stručnjaka iz Kongresne knjižnice.

Na predavanjima su bile zastupljene sljedeće tematske cjeline:

1. *Kongresna knjižnica.* Stručnjaci i bibliotekari iz Kongresne knjižnice upoznali su nas s povijesnim razvojem, organizacijskom strukturom te ulogom Kongresne knjižnice u američkom društvu i državi. Predstavljene su nam službe nabave, katalogizacije, predmetne obrade građe, zaštite građe, knjižnični informacijski sustav LOCIS kao i sustavi za njegovo pretraživanje (MUMS i SCORPIO). Predavanja su uključivala i posjet pojedinim odjelima Kongresne knjižnice kao što su Odjel za rijetke knjige, Muzički odjel, Odjel zaštite, Europski odjel, Istraživačka kongresna služba, Pravni odjel te Nacionalna digitalna knjižnica.
2. *Internet.* Predavanja o Internetu obuhvaćala su osnove mreže i mrežnog povezivanja knjižnica, uvod u Internet, osnove Netscapea, pretraživačke servise na Internetu, javni pristup Internetu u knjižnicama, probleme autorskog prava na Internetu, pristup online katalozima Kongresne knjižnice i velikih sveučilišnih i javnih američkih knjižnica. Predavanja su bila upotpunjena svakodnevnim vježbama, a na kraju tromjesečnog programa polaznicima je bila omogućena izrada vlastite web stranice na

naslovnici *Soros Visitor Fellows 1997.*

3. *Menadžment u knjižnici.* Ove godine stipendisti su polazili izobrazbu iz menadžmenta te predavanja s vježbama iz prezentacije Interneta i podučavanja korisnika.

Nakon jednomjesečnog predavanja u Kongresnoj knjižnici posjetili smo Mortenson Centar Sveučilišta Illinois u gradu Urbana-Champaign, Illinois. Mortenson Centar je institucija koja organizira programe za dodatno školovanje stranih bibliotekara. Posjet Sveučilištu Illinois i Mortenson Centru bio je popraćen predavanjima o Internetu u knjižnicama, prezentaciji izrade knjižnične web stranice, zatim predavanjima o financiranju knjižnica te raspravama o položaju knjižnica u demokratskom informatiziranom društvu. S voditeljima Mortenson Centra posjetili smo knjižnice u kampusu Sveučilišta Illinois, Javnu knjižnicu u Chicagu, Američko bibliotekarsko društvo i distributersku kuću Baker & Taylor.

Posjet sveučilištima iskoristili smo za upoznavanje s bibliotekarskim školama te sustavom i ciljevima školovanja bibliotekara u SAD-u. Predstavljene su nam tri bibliotekarske škole: College of Library and Information Science na Sveučilištu Maryland, School of Library and Information Science na Katoličkom sveučilištu u Washingtonu, D.C., te studij bibliotekarstva na Sveučilištu Illinois.

I ove je godine za polaznike programa bio organiziran dvomjesečni rad u 12 različitih knjižnica na području Washingtona, D.C. Organizacijski odbor programa smjestio je polaznike u knjižnice slične onima iz kojih dolaze, stoga se moj praktični dio programa odvijao u specijalnoj knjižnici Međunarodne financijske korporacije (International Finance Corporation - IFC). Ta je knjižnica dio mreže specijalnih knjižnica koje poslužuju djelatnike organizacija članica Grupe Svjetske banke, a povezano su u Joint Bank-Fund Library Network. Petnaest umreženih knjižnica sudjeluju u zajedničkom centraliziranom informacijskom sustavu - Joint Library Information System (JOLIS). Upoznavanje sa sustavom umreženih ekonomskih knjižnica za mene je bilo izuzetno vrijedno. U knjižnici sam pored referentnih i istraživačkih bibliotekarskih po-

slova radila i na projektima obnavljanja i održavanja referentne zbirke te zbirke godišnjih izvještaja velikih korporacija. Voditeljica knjižnice IFC-a omogućila mi je posjete svim knjižnicama u mreži Joint Bank-Fund Library kao i tečajeve iz korištenja komercijalnih baza podataka koje su najznačajniji izvori informacija za korisnike knjižnice - djelatnike IFC-a.

Program *Library of Congress - Soros Visiting Fellows* osim spomenutih ciljeva potiče i suradnju stipendista i bibliotekara iz Kongresne knjižnice. Suradnja se ostvarivala u zajedničkom radu i druženju. Ove smo godine imali priliku američke kolege upoznati s knjižnicama i informacijskim sustavima zemalja iz kojih dolazimo kroz članke objavljene u izdanjima Kongresne knjižnice, pripremanjem predavanja za njihove bibliotekare i za vrijeme zajedničkog rada s katalogizatorima u Srednjo-istočnoeuropskom odjelu. Stanje informacijske infrastrukture u zemljama Srednje i Istočne Europe te informacije o regionalnim izvorima na Internetu naišli su na izuzetno zanimanje kolega.

Na kraju ovogodišnjeg druženja polaznici su vrednovali program što će poslužiti da se unaprijedi i poboljša rad s budućim stipendistima. Program je ocijenjen odličnim i izuzetno korisnim. Predloženo je veće specijaliziranje i konkretiziranje predavanja, čime bi se više izašlo u susret stvarnim potrebama sljedećih polaznika. Ovakvi programi pomažu u postavljanju veza između američkih i srednjoeuropskih bibliotekara i knjižnica te uvelike unapređuju znanje i sposobnosti bibliotekara iz novih demokratskih društava. Bibliotekarima iz Hrvatske željela bih preporučiti kandidiranje za ovaj sadržajni program koji opravdava postavljene ciljeve - stjecanje novih bibliotekarskih znanja i sposobnosti te poticanje razvoja informacijskog i bibliotečnog sustava u novim demokratskim državama.

M. Mikić

■ Šesta međunarodna studijska konferencija o istraživanju u klasifikaciji, pod nazivom *Organizacija znanja za pretraživanje informacija*, održana je u Londonu od 16. do 18. lipnja 1997. U organizaciji su uz FID sudjelovali i University College London, Classifica-

tion Research Group, ASLIB i ISKO.

Konferenciji su, kao što se i moglo očekivati obzirom na njen značaj, prisustvovali najpoznatiji stručnjaci iz područja klasifikacije i organizacije znanja: J. Mills, E. Coates, B. Vickery, D. J. Foskett, J. Aitchinson, E. Svenonius, N. Williamson, J. Mitchell, I. McIlwaine i drugi. Ove godine, na četrdesetu obljetnicu prve studijske konferencije održane u Dorkingu 1957. godine, konferencija se odlučila posvetiti problemima i zadacima klasifikacije u suvremenom online okruženju. Obljetnica dorkinške konferencije obilježena je tako što je FID za ovu priliku priredio zbornik radova naslovljen *From Classification to "Knowledge Organization": Dorking Revisited, or "Past is Prelude"*, koji je uredio A. Gilchrist. Potom je i prvo jutro konferencije bio svojevrsan pogled na prošlost.

U toku tri dana moglo se čuti 36 vrlo zanimljivih predavanja. Prvo prijedpodne bilo je u potpunosti posvećeno sjećanju na konferenciju u Dorkingu i razvoju klasifikacije u proteklom periodu, a poslijepodne organizaciji znanja u online okruženju i pitanjima klasifikacije i Interneta. O razvoju klasifikacije u proteklih četrdeset godina održao je izvrsno uvodno predavanje J. Mills, a nakon njega sjajan osvrt na koncept univerzalne klasifikacije dao je E. Coates. Od predavanja prvog dana svakako treba spomenuti i E. Svenonius, koja je govorila o korištenju definicija u kreiranju klasifikacija i tezaurusa i njihovoj primjeni u pretraživanju.

Sljedeći su se dan predavanja, na žalost, odvijala u dvije paralelne sekcije: prijedpodne - Teorija i klasifikacija, a poslijepodne - Tezaurus i klasifikacija. Obzirom na zanimljivost ponuđenih tema bilo se vrlo teško odlučiti samo za jednu sekciju. Predavanja u sekcijama uglavnom su se odnosila na pojedine projekte i praktična rješenja i tu bi svakako trebalo spomenuti *Classification as an aid to automatic indexing* E. J. Schuegrafa i *Multilingual thesaurus for indexing description of goods* C. Roulina i A. Gilchrista.

Zadnji su se dan, na opće zadovoljstvo većine prisutnih, izvršna predavanja o pitanjima obrade prirodnih jezika, korisnički orijentiranih klasifikacija, mogla pratiti u istoj dvorani. Istaknula bih kao izuzetno zanimljive *Know-*

ledge classification, information modeling and decision-making M. A. Gopinatha i *Natural language processing-based techniques and their use in data modeling and information retrieval* W. Mustafa-Elhadija. Posljednje predavanje bilo je ono F. Mikse, *The influence of mathematics on Ranganathan's classification theory*, i na izvjestan način je ponovo uspostavilo, na trenutak zaboravljenu vezu s prošlošću klasifikacije. U završnoj je riječi B. Vickery dao naslutiti ono što je bilo tako očigledno tokom čitave konferencije - da je klasifikacija boreći se još uvijek sa starim problemima u novom tehnološkom okruženju dobila i neke nove zadatke. Konferencija, koja je hrabro svojim nazivom i temama najavila sučeljavanje sa sadašnjošću, uspjela je pobrojati i neke od problema kojima će se svakako tek trebati baviti.

A. Slavić

■ Međunarodni seminar pod nazivom *Poslovne informacije* organizirao je Ured za međunarodne odnose Njemačkog instituta za knjižnice u Würzburgu, od 29. lipnja do 4. srpnja 1997. Nakon seminara za dio sudionika upriličeno je studijsko putovanje po njemačkim knjižnicama.

Na seminaru je predstavljeno 26 predavanja raspoređenih u sljedeće tematske cjeline: što su to poslovne informacije i informacijske potrebe u maloj privredi i industriji?; poslovne informacije - izvještaji iz različitih zemalja; marketing; razvoj izvora informacija - strategije upravljanja i organizacije; faktori uspjeha informacijskih servisa. Organizirane su i tri radionice pod skupnim nazivom *Razmjena iskustava*, no svaka je radionica imala svoju posebnu temu: informacijske servise u malim zemljama, suradnju između javnih i privatnih institucija i poslovne informacije u narodnim knjižnicama.

Seminar je posebno mjesto dao važnosti poslovnih informacija u zemljama u razvoju i zemljama bivšeg istočnog bloka, gdje se knjižnice vrlo uspješno uključuju u pribavljanje i pružanje informacija još nerazvijenoj maloj privredi. Procesi privatizacije preko noći su stvorili na tisuće malih poduzetnika kojima je nužna profesionalna i kompetentna pomoć. Pružanjem poslovnih informacija knjižnice dobivaju priliku za po-

tvrdjanje društvenog ugleda i osuvremenjavanje svojih usluga.

U većini predavanja i diskusija pružanje poslovnih informacija izravno je vezano uz modernizaciju poslovanja same knjižnice. Pokazala se potreba za djelovanjem na planu marketinga i managementa knjižnica. Neosporno je, kao što je to u svom izvrsnom izlaganju *Promjene u konceptu upravljanja u kontekstu digitalne knjižnice* rekao H.-Ch. Hobhom, da su knjižnice na pragu velikih promjena, a da je pružanje poslovnih informacija svakako jedan njihov aspekt.

Često postavljano pitanje bilo je svakako ono o naplaćivanju usluga, o etici s jedne strane i informaciji kao robi, s druge. Neki od izlagača govorili su o uspješnim pokušajima pružanja poslovnih informacija široj društvenoj zajednici što je znatno utjecalo na ugled i uspjeh knjižnice i povećanje broja korisnika. Tu svakako treba spomenuti izlaganja F. Daniela (Njemačka) *Izgradnja službi poslovnih informacija u gradskom području* i J. Colla (Velika Britanija) *Uvođenje knjižničnih i informacijskih službi u Nacionalnu knjižnicu Škotske*. Od predavanja koja su u središtu pozornosti imala menadžment i način na koji bi on trebao biti razumijevan u knjižničarstvu, posebno treba spomenuti ono A. Abell (Velika Britanija) *Informacije i znanje: što znači menadžment znanja* i E. Mangold (Švicarska) *Informacijske službe menadžmenta u multinacionalnoj korporaciji*.

Studijsko putovanje pomno je organizirano i izvrsno planirano. U tjedan dana organizirani su posjeti Sveučilišnoj knjižnici u Würzburgu, Bavarskoj nacionalnoj knjižnici i nakladniku K. G. Sauru (München). U Karlsruheu organizirani su posjeti Badenskoj nacionalnoj knjižnici i Sveučilišnoj knjižnici, u Heidelbergu nakladniku Springeru, u Frankfurtu Nacionalnoj knjižnici i nakladniku Swets.

A. Slavić

■ U Budimpešti je od 14. do 25. srpnja 1997. godine održan stručni seminar "Knjižnice i Internet" za knjižničare zemalja u tranziciji, u organizaciji Regionalnog programa za knjižnice Instituta Otvoreno društvo-Budimpešta.

Seminar je održan u Srednjoeuropskom sveučilištu za 30 sudio-

nika. Iz Hrvatske su seminaru prisustvovala Marina Mihalić iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Aida Slavić iz Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Milka Šupraha-Perišić iz Gradske biblioteke Rijeka.

Voditelji seminara i predavači bili su: Lyn Robinson, gost predavač na Odsjeku za informacijske studije na Gradskom sveučilištu u Londonu, Dawid Bawden, predavač na Odsjeku za informacijske znanosti na istom sveučilištu i gost predavač za informacijske i bibliotekarske predmete na nekoliko britanskih univerziteta i u ASLIB-u.

Tematski, seminar je obuhvaćao: osnove Interneta (terminologija, načini povezivanja, telnet, ftp, e-mail, gopher, news, www), uporaba Interneta u knjižnici, WWW, pretraživači, Internet kao izvor referentnih i znanstvenih informacija, standard Z 39.50, izobrazba knjižničara i korisnika, permanentno učenje, intranet, kvaliteta na Internetu, html jezik (izrada web stranice). Sva su predavanja imala odgovarajuće poslijepodnevne praktične vježbe. Tijekom seminara polaznici su mogli koristiti Centar za učenje engleskog jezika kao i informatički laboratorij.

Polaznici su imali priliku slušati pozvana predavanja među kojima ističem predavanje gđe Marianne Tax Choldin, direktorice Mortenson centra za međunarodne knjižnične programe, o aktualnim pitanjima Interneta: demokratskim vrijednostima Interneta, profitnim i neprofitnim izvorima informacija, nasilju i seksu na Internetu, pravu i odgovornosti autora i korisnika, autorskom pravu i cenzuri na Internetu.

Za sudionike seminara organiziran je posjet Središnjoj knjižnici Srednjoeuropskog sveučilišta gdje su se mogli upoznati s unutrašnjom organizacijom i informacijskim resursima te knjižnice.

Posjetili su također i Arhiv Srednjoeuropskog sveučilišta.

Na kraju seminara, uz praktičnu vježbu izradbe vlastite web-stranice, kreirana je web-stranica seminara uz poseban angažman kolegice Aide Slavić. Podrobnije informacije o seminaru mogu se naći na

<http://dis.gau.hu/lai.html>

M. Šupraha-Perišić

■ Najznačajniji godišnji događaj za glazbene bibliotekare je skupština Međunarodnog udruženja glazbenih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (IAML).

IAML je organizacija čiji su članovi nacionalni ogranci, institucije i pojedinci. Rad IAML-a odvija se u pet sekcija (Arhivi i dokumentacijski centri; Knjižnice orkestrara i ustanova za emitiranje, Narodne knjižnice, Znanstvene knjižnice i Knjižnice u ustanovama koje se bave glazbenom podukom), te u četiri predmetne komisije (Komisija za audiovizualnu građu, Bibliografska komisija, Komisija za katalogizaciju i Komisija za bibliotekarsko obrazovanje).

Ovogodišnja skupština odvijala se od 31. 8. do 5. 9. u Ženevi, gdje su predstavljani mnogi novi nacionalni ogranci, dostignuća značajnih institucija i novi projekti. Okrugli stolovi bili su prilika za raspravu o konkretnim problemima, izmjenju iskustava knjižnica iz najrazličitijih dijelova svijeta, te za uspostavu kontakata koji kasnije rezultiraju obostrano korisnim radnim vezama. Slušali smo o engleskom projektu - dopisne škole za bibliotekare, o novoj glazbi skladanoj pomoću sintesajzera i kompjutora i novim problemima koje ona postavlja pred bibliotekara, o švicarskom projektu višejezične katalogizacije, o problemima zaštite autorskog prava i novih tehnologija, te mnoga druga jednako zanimljiva predavanja.

Na jednoj od dviju sjednica namijenjenih svim sudionicima Željka Dolić, predsjednica Komisije za glazbene knjižnice HBD-a i IAML-ovog ogranka za Hrvatsku, predstavila je glazbene knjižnice i novoosnovani nacionalni ogranak IAML-a u Hrvatskoj. Zainteresiravši prisutne za glazbeno bibliotekarstvo u Hrvatskoj, stvorila je pogodno tlo za daljnje dogovore i razgovore. S gospodinom Rogerom Taylorom, predsjednikom Engleskog nacionalnog ogranka koji je angažiran na PHARE programu za obnovu vukovarske knjižnice, raspravljali smo o organiziranju glazbenog odjela, što će najvjerojatnije rezultirati njegovim dolaskom u Zagreb i konkretnim uključivanjem Komisije za glazbene knjižnice HBD-a, te Knjižnica grada Zagreba kao najmjerodavnijih za to pitanje. Također smo stupili u kontakt s predsjednicom Sekcije za narodne knjižnice, gospođom Kirsten Voss-Eliassen (Herlev, Danska) i razgovarali o

glazbenom bibliotekarstvu u Hrvatskoj. Kao rezultat tog razgovora gospođa Voss-Eliassen će dogovoriti 14-dnevnu praksu za dva naša glazbena bibliotekara u jednoj od većih narodnih knjižnica u Danskoj za koju bi cjelokupne troškove snosilo Dansko bibliotekarsko društvo.

Skupština se održava svake godine u drugom gradu. Gradovi domaćini nisu izabrani slučajno jer je jedan od radnih zadataka dobro upoznati knjižnice i glazbene zbirke tog kraja. Zahvaljujući ljubaznosti domaćina, mogli smo saznati, razgovarati i pogledati u praksi sve što nas je zanimalo, od organizacije prostora i načina posudbe do veličine fondova i njihove stručne obrade. Upoznavanje knjižnica grada Ženeve bilo je za sve nas vrlo zanimljivo i poučno.

S. Vukasović-Rogač

■ Na Bournemouthskom se sveučilištu u Velikoj Britaniji posljednjih godina redovito upriličavaju sastanci na kojima se izlaže o ulozi suvremene tehnologije u knjižnicama. Ovogodišnji je sastanak BULISC 97 (Bournemouth University Library & Information Services Conference 1997: New Tricks 2) bio nastavak prošlogodišnjega. Neuobičajenim se naslovom *New Tricks 2* (Nove Smicalice 2) djelomice željelo upozoriti i na to da tehnologija gje kad samo prividno poboljšava stvari, ali ih potpuno ne rješava. Samima se slušačima prepušta da razaznaju prave rješidbe od pukih "smicalica".

Ovogodišnja je upriličba trajala tri dana od 27. do 29. kolovoza 1997. pod voditeljstvom ravnateljice sveučilišne knjižnice Davida Balla. Vladao je izvrstan radni i obiteljski ugođaj jer su udionici bili smješteni u studentskome naselju na području Sveučilišta. Prvi su se dan obavljale prijave, uvodna izlaganja i zajednička večera, drugi je dan obilovao glavnima izlaganjima u dvije usporedne skupine, a trećega se dana skupno raspravljalo i zaključivalo.

Uvodnu je riječ izrekao počasni rektor Bournemouthskoga sveučilišta Paul Light. Izobrazba knjižničnih djelatnika i porabnika, po njegovim riječima, prestaje biti knjižnično usmjerena, ne uči se samo u knjižnici nego i u raštrkanom učevnom okolišu kao što su priopćajne mreže. Naglasio je da takove promjene pokreću ne samo tehnološka, pravna i trgovačka pi-

tanja, nego i zamršena psihološka s kojima se jednako tako valja uhvatiti u koštac.

U uvodnim su izlaganjima bila predstavljena dva velika nacrtka: Telematics, koji je zastupao Ian Pigott, i eLib, koji je zastupao Kelly Russel. Pokazalo se je da su ta dva nacrtka međusobno veoma dobro usklađena i da se strogo zna tko, gdje i što ima raditi.

Telematics udružuje 51 nacrtak u razdoblju od 1990.-94. unutar trećega nacrtanoga okvira. Četvrti se nacrtani okvir razvija od 1994.-98. s trideset i dvama nacrtcima, a peti se predviđa za razdoblje od 1998.-2002. K tomu se je još pridružilo 70 različitih novih prijedloga s nakanom da se prosječnomu građaninu olakša pristup k zalihama znanja i k uzorbenim postignućima suradnjom među knjižnicama, čuvnicama (muzejima), slikohranama (galerijama) i inima ustanovama te vrste. U nacrtke su zasada uključene uglavnom zemlje članice Europske zajednice. Opis je nacrtaka dohvatljiv na naslovu <http://www.echo.lu/libraries/en/libraries.html>.

Drugi veliki pothvat eLib obuhvaća 60 nacrtaka s trajanjem od jedne do tri godine. Za provedbu je njegovu vlada osigurala nekih 15 milijuna funti, a tiče se javnih knjižnica, pismohrana, čuvnica, međunarodne suradnje, nakladništva i sročiteljskih (autorskih) prava. Opisan je na naslovu <http://www.ukoln.ac.uk/services/elib/>.

Glavni je, radni dio sastanka obuhvaćao četiri skupine, a to su

1. porabnička sučelja i elektronični časopisi (user interfaces and e-journals),
2. pristup umreženim izvorištima (access to networked resources),
3. slike i uznamčidba (images and digitisation),
4. dohvat i dostava raštrkanih izvorišta (access and delivery of distributed resources).

Izlaganja će biti tiskana u obliku zbornika, te će biti dostupna u knjižnici Odsjeka informacijskih znanosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu.

Završnu je riječ izrekao predavatelj na katedri za knjižničarstvo profesor Robin Alston s londonskoga učilišta University College. Zahvaljujući dugogodišnjemu svojemu praćenju zbivanja u struci, profesor je Alston upozorio na to

koliko je mnogo novaca potraчено:

- na besplodnu knjižničnu ostrojbu (automatizaciju)
- na neuspjelo uznamčavanje (digitalizaciju) pismohranbene građe
- na tehnološki jalove pokušaje tvorbe elektronične knjižnične građe visoke kakvoće
- na dotjerivanje promašenih dostavnih sustava
- na beskonačno usavršavanje knjižničnih služaba
- a napokon i time što svake godine 20 milijuna objavaka završi u smeću.

Time je profesor Alston privukao pozornost slušateljstva igrajući ulogu đavoljega odvjetnika. Na kraju je priznao da ipak vjeruje u primjenljivost tehnologije za promicanje knjižnične djelatnosti.

Na sastanku je bilo 50 udionika, najviše iz Velike Britanije, a iz Australije, iz Novoga Zelanda, iz Japana, iz Italije, i iz Hrvatske samo po jedan.

M. László

■ Prva europska konferencija o istraživanju i naprednoj tehnologiji za digitalne knjižnice održana je u Pisi od 1. do 3. rujna 1997. Tijekom tri dana održano je 25 predavanja, 15 demonstracija, a izloženo je i desetak postera. Predavanja su bila okupljena u osam tematskih cjelina: suradnja s korisnikom, metapodaci, pretraživanje informacija I., programska arhitektura, višejezično pretraživanje informacija, strukturirani dokumenti, korisničke studije i pretraživanje informacija II.

Održana su i dva pozvana predavanja, a oba bi po svojoj kvaliteti zaslužila poseban prikaz. Predavanje M. Stefika i G. Lavendel *Knjižnice i digitalna vlasnička prava* izvrstan je pregled tehnoloških mogućnosti kontrole i zaštite vlasničkih prava na razini hardverskih rješenja, koja ne samo da obećavaju dokinuti zloporabu već bi se mogla premetnuti u posve mašnju kontrolu nad korištenjem elektroničkih dokumenata. Drugo je izvršno predavanje pod nazivom *Objektno programiranje i baze podataka za digitalne knjižnice* S. Aboutbilea (SAD), kompetentan pregled kvaliteta koje mora zadovoljavati baza podataka kao podrška digitalnoj knjižnici. Po autorovu mišljenju objektno orijentirane baze podataka imaju prednosti u odnosu na relacijske baze, kad

se radi o digitalnim knjižnicama. Od ostalih predavanja svakako treba istaknuti ono o *Automatskom indeksiranju deskriptorima iz tezaurusa* R. Ferbera (Njemačka) i predavanje R. Ianelle (Australija) o *Repozitoriju metapodataka uporabom PICS-a*.

Dan uoči konferencije održano je pet radionica. Prisustvovala sam dvjema poludnevima. Radionica nazvana *Tezaurusi kao pomoć osnovana na znanju u pretraživanju digitalnih knjižnica*, koju je vodio D. Soergel (SAD, Sveučilište u Marylandu), zaslužuje svaku pohvalu. Prikazane su strukture i rješenja u sljedećim tezaurusima: *Alcohol and Other Drug Thesaurus*, *Art and Architecture Thesaurus*, *Mesh*, i *WordNet*. Radionicu o metapodacima vodili su C. Lagoze (SAD, Sveučilište Cornell) i S. Weibel (SAD, OCLC). Prikazan je povijesni pregled razvoja koncepta "Dublin core" i njegovih elemenata te prikazano sadašnje stanje.

Među demonstracijama projekata koje su se odvijale u pauzama između predavanja najviše pažnje privukli su postdiplomanti sa Sveučilišta Stanford (SAD), koji su prikazali projekt virtualnog multifunkcionalnog sučelja za digitalnu knjižnicu. Sučelje je kombinacija inteligentnog metaprograma za istovremeno pretraživanje bibliografskih baza podataka, baza podataka s cjelovitim tekstovima i slikovnih baza podataka s ugrađenim kvalitetnim OCR programom i elementima znalačkog sustava.

Druga konferencija o istraživanju i naprednoj tehnologiji za digitalne knjižnice održat će se u Heraklionu na Kreti od 21. do 23. rujna 1998. godine.

A. Slavić

■ Konferencija o tehnologiji za knjižnične i informacijske sustave (LIST '97.), održana je u Hatfieldu u Velikoj Britaniji, od 9. do 11. rujna 1997. LIST je posve nova konferencija namijenjena voditeljima knjižnica i informacijskih centara te prodavačima informacijskih usluga i službi, koji se bave problemima primjene informacijske tehnologije u knjižnicama i informacijskim službama. Organizirana je gotovo u isto vrijeme kad i tradicionalna izložba tehnologije namijenjene knjižnicama, *Libtech International '97*.

Puna tri dana u dvije paralelne sekcije odvijao se vrlo bogat program. U sekciji A, pod širokim na-

slovom *Umrežavanje knjižnica sljedećeg tisućljeća: knjižnice i informacijsko društvo*, održano je osamnaest vrlo zanimljivih predavanja.

U sekciji B, pod naslovom *Digitalni informacijski sustavi i superprometnice*, osamnaest je izlaganja okupljeno u tri grupe, Intranet i Internet, Digitalne knjižnice i Komercijalna i pravna pitanja.

Konferencija je bila izvrsno organizirana s vrlo probranim i kvalitetnim temama i predavanjima među kojima uistinu nije bilo lako napraviti odabir. Neka od njih možda bi trebalo izdvojiti po zanimljivosti. To je svakako *Definiranje buduće knjižnice* J. Rossa o projektu informatizacije knjižnice Geografskog društva u Londonu. Vrlo informativno bilo je i izlaganje H. Hammonda *Umrežena knjižnica tisućljeća - odgovor na društvene potrebe*, u kojem je dan pregled promjena u društvu koje se očekuju u nastupajućem tisućljeću, a koje će bitno odrediti ulogu i zadaću knjižnice i na kojim pretpostavkama je zasnovan projekt *Millenium library* u Norfolku. Izuzetno važno je bilo predavanje M. Haines *Poslije tisućljeća: vizija LIC-a*, u kojem je predstavila projekt umrežavanja narodnih knjižnica koji je LIC (Library and Information Commission), pripremio na zahtjev britanske vlade i od kojeg se mnogo očekuje. Zadnji dan najveći su dojam ostavila predavanja A. Brittona *Sustavi iduće generacije* i S. Cousins *Horizontalno združivanje: virtualan OPAC*. Prvo predavanje je sjajan pregled razvoja knjižničnih softverskih rješenja do danas, a drugo je prikaz uspjelog projekta (COPAC) virtualnog povezivanja nekoliko javno dostupnih računalnih kataloga pomoću standarda Z39.50.

Tijekom konferencije spomenuti su gotovo svi poznatiji projekti vezani uz knjižnice u Velikoj Britaniji (EARL, SCRAN, CHEST, LISTED, BIODOC experiment itd.). U raspravi na kraju svakog dana, mogli su se dobiti izravni odgovori na različita pitanja vezana uz projekte.

A. Slavić

■ Od 1985. godine do danas u Velikoj Britaniji održano je približno 40 skupova posvećenih informatizaciji i popraćenih izložbama tehnologije namijenjene knjižnicama. Ovogodišnji *Libtech*, održan u Hatfieldu 10. i 11. 9., koristeći bogato iskustvo prethodnih, odabrao je za svoju središnju temu upravo najsuremenije tendencije, a danas su to svakako Intranet i no-

va generacija mrežnih računala. Organizirana je i serija od osam predavanja od kojih je posebno zanimljivo spomenuti *Talking about the future of electronic information services* B. Hatvanyia, *Opac to the world?* J. Rossa i svakako *It's document centric world?* T. Hendleyja.

Iako je u prvom redu izložba knjižnične tehnologije, *Libtech* nudi i čitav niz radionica (ukupno 34). Ako je suditi po radionici na kojoj sam sudjelovala *Advanced Search Techniques: intelligent agents and new searching systems* (priredio ju je Institute of Information Scientists), onda su radionice svakako vrlo kvalitetan dio priredbe. Predavači H. Sorensen, S. Pollitt i Ch. Locke dali su cjelovitu sliku tehnika, mogućnosti i problema inteligentnih programa za pretraživanje.

Što se tiče same izložbe, u vrlo skućenom i nepreglednom, ali dobro označenom prostoru Sveučilišta u Hartfordshireu, smješteno je 264 izlagača. Osim prodavača knjižnične tehnologije bio je prisutan i velik broj nakladnika i profesionalnih organizacija, čiji je posao organizacija, edukacija ili ekspertiza u području informacijskih djelatnosti (npr. Infologistix, Institute of Information Scientists). Pojedini su projekti (npr. COPAC, EDINA, MIDAS) imali svoje štandove. Na ovogodišnjem *Libtechu* nisu se pojavili neki dobro poznati proizvođači knjižničnih programskih podrški, kao što su Geac i Ameritech (bivši Dynix). Neki su se pak pojavili s poboljšanjima, novim javno dostupnim katalogima i tezaurusima poput novog Heritage IV (poznatog proizvođača Inheritance Systems). UNICORN (proizvođač Sirsi), čini se, opravdava zanimanje koje mu iskazuju u Velikoj Britaniji. Ostali zanimljiviji bili su ADLIB (Adlib Information Systems Ltd), ALICE (Softlink Europe Ltd), Q-SERIES (EOS International).

Posebno je korisno bilo posjetiti izložbena mjesta projekata (istaknula bih COPAC) i prodavača odnosno proizvođača baza podataka (SilverPlatter, Swets, EBSCO). Dva su se dana, u svakom slučaju, pokazala nedostatnim za obilje onoga što je priređeno na ovogodišnjem *Libtechu*.

A. Slavić

■ U organizaciji Francuskog instituta i Goethe instituta u Budimpešti, pod pokroviteljstvom Mađarskog ministarstva kulture i obrazovanja, a uz potporu Zakla-

de Soros, u Budimpešti je od 24. do 27. rujna ove godine održana međunarodna konferencija bibliotekara pod nazivom: "Narodne knjižnice u novoj Europi". Na skupu je sa stručnim radovima sudjelovalo blizu četrdeset izlagača, a ukupno dvije stotine sudionika iz 20 zemalja Istočne i Srednje Europe.

Informatička revolucija s jedne strane, a s druge demokratske promjene koje su se dogodile u zemljama Europe, obilježile su kraj ovog stoljeća i navele knjižnice na pregrupiranje svojih snaga. Do jučer institucije za prikupljanje, očuvanje i posudbu tiskanih dokumenata, knjižnice su postale mjesta okupljanja i multimedijски centri za slobodnu razmjenu informacija iz područja kulture, znanosti i slobodnog vremena za sve stanovnike demokratske Europe.

Stručni skup svakog je dana bio posvećen jednoj podtemi.

Prvog dana bibliotekari su bili zaokupljeni "Knjižnicama u Europi sutrašnjice".

Naime, Europu budućnosti zamisljamo kao tolerantnu pluralističku zajednicu, koja će težiti intelektualnom jedinstvu - čemu knjižnice mogu značajno pridonijeti. One zauzimaju posebno mjesto u kulturnom životu svakog naroda, javno su dobro i snose direktnu odgovornost prema korisnicima, odnosno njihovom pravu na informaciju. S obzirom na knjižnu, audiovizualnu i zvučnu građu koju prikupljaju, već ih sada s pravom možemo smatrati medijatekama.

Druga podtema bavila se odnosom "Knjižnica - društvo". Knjižnice su postale mjesta ugodnih susreta i druženja. Služe djeci kao i odraslima, zdravima kao i bolesnima. Bibliotekari nisu misionari i socijalni radnici, pa stoga knjižnici ne možemo pripisati društvenu kontrolu, no ona ipak prati veliki dio populacije pomažući joj u osmišljavanju slobodnog vremena i života uopće.

Kroz "Puteve međunarodne suradnje u Europi" sudionici su se upoznali s nizom međunarodnih projekata koji imaju za cilj omogućiti knjižnicama bolje financiranje, te korištenje tehničkih mogućnosti, kao i zajedničkih izvora informacija.

Četvrta podtema bila je "Internet u knjižnici". Dok neke zemlje o potrebi za informacijom na Internetu tek razmišljaju (Francuska), druge (Njemačka) imaju već gotove projekte koji se bave istraživanjem uloge narodnih knjižnica u korištenju Internetom od strane korisnika.

Nove tehnologije u knjižnici postavljaju nove zahtjeve pred bibliotekare i njihove korisnike. Od bibliotekara se u posljednje vrijeme očekuje da budu informatičari i znanstvenici, što iziskuje da se permanentno obrazuju, kako bi svoje znanje mogli dalje prenositi korisnicima. "Obrazovanje djelatnika i korisnika" bila je ujedno i posljednja podtema ovog skupa.

Konferencija je završena izlaganjima koja su se bavila budućnošću, odnosno pretvaranjem stvarnih knjižnica u virtualne, uz razmišljanje da knjiga na elektroničkom mediju ipak neće biti ozbiljan konkurent onoj klasičnoj, već samo paralelna stvarnost koja je dobrodošla.

Konferencija je bila izuzetno korisna za sve sudionike, a ujedno i prilika za razmjenu iskustava i dobivanje općeg uvida u suvremene tokove europskog bibliotekarstva za kojima niti mi kao zemlja ne zaostajemo.

H. Čičko

■ U Budimpešti je od 19. do 22. rujna 1997. održana radionica za knjižničare kao podučavatelje. Voditeljice radionice bile su Mariana Tax Choldin, ravnateljica Mortenson Centra na Sveučilištu Illinois u SAD i Susan Schnuer iz iste ustanove. Dvadeset i šest su-

dionika iz Albanije, Armenije, Bugarske, Češke, Estonije, Gruzije, Hrvatske, Letonije, Litve, Makedonije, Poljske, Rumunjske, Rusije, Slovačke, Slovenije i Ukrajine bilo je osobno pozvano da sudjeluju u radionici, a svi su bili bivši stipendisti Mortenson Centra odnosno korisnici stipendije koju daje Zaklada Soros za izobrazbu u Kongresnoj knjižnici. Voditeljice su govorile o tome kako treba pokrenuti projekt izobrazbe i kako ga treba argumentirati da bi se dobio financiranje. Njihova su predavanja popraćena video projekcijama koje su trebale pokazati najčešće pogreške koje čine neiskusni predavači. Knjižničari su zatim podijeljeni u šest skupina. Zadaća je svake skupine bila pripremiti razrađen prijedlog projekta za izobrazbu knjižničara s obrazloženjem, proračunom, načinom izvedbe, popratnom dokumentacijom itd. i usmeno ga obrazložiti svojim kolegama. Sve su prezentacije snimane na videorekorderu, pa su uz fotografije, materijale s radionice i posebno izrađenu diplomu o završenom međunarodnom tečaju za izobrazbu, sudionici na kraju dobili i videosnimak na kojemu mogu zorno otkriti svoje odlike i mane pri predavanju. Radionicu će sudionici pamtili po smijehu i

Kako usavršiti predavanje?

20 najčešćih pogrešaka u pripremanju i izlaganju predavanja

Misliti da se mora napisati vrhunski rad

Zasuti slušatelje statistikom, tablicama, grafikonima, naslovima, dijapozitivima i drugim neznčajnim obavijestima

Dati drugome da napiše predavanje i pogledati ga tek u zadnji čas

S nosom u tekstu čitati dosadne radove slušačima koji će otići ili zaspati

Zaboraviti da je nastup prilika za komunikaciju, a ne za dosadavanje drugima

Vjerovati da je količina prihvatljiv nadomjestak za kakvoću

Nedovoljno okarakterizirati poruku

Ne predavati glasno, sve dok se predavanje pričinja prirodno i ugodno

Nastojati impresionirati slušateljstvo znanjem, stručnošću i autoritetom, da se dokaže vlastita mjerodavnost

Zaobilaziti temu, prenaglašavati ili sakriti istinu radi izazivanja dojma kod slušača

Ostro kritizirati druge ljude i stavove bez osnovnog prikaza vrijednosti svoje poruke

Ne obraćati pažnju na probleme slušača

Smatrati zanimanje slušača za govornika i temu gotovim činom

Žuriti se

Dopustiti si biti dosadan, pravdavajući se da je tema dosadna

Pokušati reći sve što se zna

Predavati sumornog i bezvotnog lica

Prekrižiti ruke i onemogućiti si tako svaki pokret

Ne znati se zaustaviti

Ne uspjjeti ostvariti živopisan uvod i dojmljiv završetak

A. Lustberg; prev. J. Mandarić

dobrom raspoloženju koji su im bili svakodnevni pratioci u sunčanoj Budimpešti.

A. Horvat

■ Konferencija i radionica o novinama u razvitku elektroničkog autorskog prava održat će se u Kraljevskoj bibliotekarskoj školi u Kopenhagenu od 12. do 13. veljače 1998.

■ Godišnja skupština EBLIDA-e održat će se od 15. do 16. svibnja u Helsinkiju u Finskoj.

■ Šesti međunarodni simpozij BOBCATSSSa održat će se od 26. do 28. siječnja 1998. godine u Nacionalnoj knjižnici u Budimpešti, u organizaciji studenata Kraljevske knjižničarske škole iz Danske,

Ovaj su broj uredili
Aleksandra Horvat
Dubravka Kunštek
Tatjana Nebesny
Mate Šikić

Glavna urednica
Aleksandra Horvat

Adresa uredništva
HBD, c/o Filozofski fakultet u
Zagrebu, Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
tel. 01-6120-217
faks 01-6156-879

Rukopise molimo slati po mogućnosti na disketi (u priredniku Word ili WP), faksom ili poštom na adresu uredništva. Za točnost podataka u tekstovima odgovaraju autori.

Za članove HBDA
NOVOSTI su besplatne

Cijena za knjižnice
20 kn

Adresa za narudžbu društvenih
izdanja

HBD, Mate Šikić
c/o Nacionalna i sveučilišna
knjižnica
Hrvatske bratske zajednice bb.
10000 Zagreb
tel. 01-6164-037

Slog
DENONA d.o.o. – Zagreb

Tisak
KRATIS d.o.o. – Zagreb

pod pokroviteljstvom EUCLIDA i ADAPTA.

Raspravljat će se o tome što je znanstveno društvo, je li ono nasljednik informacijskog društva i kakvu ulogu u oblikovanju znanstvenog društva imaju informacijski stručnjaci. Zainteresirani mogu slati svoje radove na sljedeće teme:

- Razvoj ljudskog potencijala:
- Poticanje stručnog razvoja
- Digitalni programi za naobrazbu - uloga izdavača edukativnih sadržaja
- Određivanje potreba ljudskog potencijala

Demokracija i informacijska pismenost:

- Osiguravanje pristupa obavijestima svim pripadnicima digitalnog društva
- Razvijanje vještina informacijske pismenosti
- Razmatranje interesa manjina

Kvaliteta:

- Uloga informacijskih stručnjaka u vrednovanju kvalitete pretražnika, softvera, hardvera, baza podataka

Upravljanje znanjem:

- Razvoj mehanizama za pročišćavanje i sintezu obavijesti
- Potpuna kvaliteta upravljanja
- Upravljanje dokumentima

Buduće uloge informacijskih stručnjaka:

- Naobrazba korisnika u mrežnom okruženju
- Nove službe u virtualnim knjižnicama
- Novi izazovi za informacijske stručnjake npr. webmasteri, informacijski savjetnici

Kako se prijaviti?

Ukoliko želite sudjelovati na simpoziju kao govornik, morate ispuniti obrazac za prijavu te ga zajedno s naslovom rada poslati što je moguće prije na adresu:

The Royal School of Librarianship, Att: BOBCATSSS Symposium, Birkerødvej 6, DK-2300 Copenhagen S, Denmark.

Simpozij će se sastojati od dvije vrste izlaganja: jednog tridesetminutnog i nekoliko dvadesetminutnih izlaganja. Službeni jezik simpozija bit će engleski. Radovi moraju sadržavati najviše 10 stranica (3000-4000 riječi) i moraju biti napisani na ispravnom engleskom.

Za daljnje obavijesti adresa je:
E-mail: bobcatsss@db.dk
ili <http://www.db.dk/bobcatsss>

■ Drugi ljetni sveučilišni tečaj na temu *Knjižnice i Internet* održat će se na Srednjoeuropskom sveučilištu u Budimpešti od 20. do 31. srp-

nja 1998. u organizaciji Instituta Otvoreno društvo iz Budimpešte. Tečaj je prvenstveno namijenjen bibliotekarima koji su zaduženi za izobrazbu svojih kolega i nastavnica na bibliotekarskim odsjecima, a zatim i onima koji žele steći iskustvo na tom području, ili pak osvježiti znanja i vještine koje već imaju. Predavači na tečaju bit će iskusni stručnjaci koji će govoriti o karakteristikama Interneta, njegovoj uporabi za pronalaženje obavijesti u knjižnicama, u informativnoj službi i istraživačkom radu. Govorit će se i o pitanjima autorskog prava na Internetu i kvalitete izvora. Praktični dio uključit će i samostalnu izradu web stranice. Prvom su tečaju *Knjižnice i Internet*, održanom u srpnju 1997., prisustvovali i tri knjižničarke iz Hrvatske. (Vidi prilog M. Šupraha-Perišić u ovom broju.) Pojednostosti o sadržaju prošlogodišnjega tečaja mogu se naći na naslovnici Instituta Otvoreno društvo u Budimpešti na adresi: <http://www.osi.hu/r/p>. Obrasci za prijavu mogu se dobiti u Institutu Otvoreno društvo - Hrvatska, Hebrangova 21, Zagreb. Uz popunjeni obrazac potrebno je priložiti izjavu o vrsti pristupa Internetu koji je kandidatu dostupan i razini znanja o Internetu. Rok za prijavu je 1. veljače 1998.

■ Godišnja skupština A.L.A.-e na temu *Knjižnice: svjetski dosezi, mjesni utjecaj* održat će se u Washingtonu, D.C. od 25. lipnja do 2. srpnja 1998. Tijekom skupštine održat će se i Međunarodni sajam pismenosti, koji ima za cilj promicati svjetsku razmjenu ideja i stručnih znanja o širokom spektru pitanja vezanih uz pismenost, od dječjeg čitanja do informacijske pismenosti. Prijave za referate s međunarodnim temama primaju se do 12. prosinca 1997. na adresu: The American Library Association, International Relations Office 50 E. Huron St. Chicago, IL 60611-2795 USA Faks +1-312-280-3256 el. pošta intl@ala.org

■ IFLA će svoju 64. opću konferenciju održati od 16. do 21. kolovoza 1998. u Amsterdamu. Tema: *Na raskrižju informacije i kulture*. Kotizacija uplaćena do 15. svibnja iznosi 750 NGL, a nakon 15. svibnja 850 NGL. Sve obavijesti mogu se dobiti na tel. +31 20 50 40 206, faks 31 20 50 40 225, el. poštom ifla@congrex.nl ili na adresu: Congress secretariat, Congrex Holland, p.o. 302, 1000 AH Amsterdam, The Netherlands

56625

WHEN ARE YOU JOINING OUR WORLDWIDE NETWORK?

**THE INTERNATIONAL FEDERATION
OF LIBRARY ASSOCIATIONS
AND INSTITUTIONS**

**P.O. Box 95312 • 2509 CH The Hague
Netherlands**

Tel +(31)(70)3140884 • Fax +(31)(70)3834827

E-mail IFLA.HQ@IFLA.NL

WWW site <http://www.nlc-bnc.ca/ifla/>

• National Library of United Arab Emirates • Albanian Library Association • Philipsburg Jubilee Library • F
 Asociación de Bibliotecarios Graduados de la República Argentina • Büchereiverband Österreichs • Northern Ter
 Melbourne Institute of Technology • State Library of Tasmania • Biblioteca Nacional Aruba • M.F. Akhundov S
 • Narodna i Univerzitetaska Biblioteka • Library Association of Barbados • International Centre for Diarrhoeal I
 Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen • Archives et Bibliothèques de Be
 Chiroux-Croisiers • European Association for Health Information and Libraries • Asociación de Bibliotecas Naci
 Librarians and Information Officers of Bulgaria • Centro de Documentación e Información Bolivia • Federação Brasileira de Associações de
 Bibliotecários • Fundação Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística • College of the Bahamas • Botswana Library Association • Botswana
 National Library Service • National Library of Belarus • Association of Parliamentary Librarians in Canada • International Council for Adult
 Education • Association for Health Information and Libraries in Africa • International Publishers Association • Bibliothèque Braille Romande et
 Livre Parlé de Suisse • World In
 • International Publishers Associ
 Bibliotecas Publicas • Bibliothè
 University • Asociacion Colombi
 of Cuba • University of Cyprus •
 Westfalen e.V. • Arbeitsgemeinsc
 Bücherhallen • Union of Danish
 l'Information Scientifique et Tech
 Development Organization • As
 Sociedades de Archivística, Bibli
 and Library of Ethiopia • Bibliot
 Association des Conservateurs d
 Internationale des Ecoles des Sci
 of the United Kingdom and Irela
 Internationale des Bibliothèques
 Research Institute for Scientifiqu
 Library • National Book Centre of
 • Croatian Association of the Bli
 of Ireland • Jerusalem Municipa
 Library of the Islamic Republic of
 • Commonwealth Library Associ
 Children's Literature Osaka • Jap
 Republic • National Library and
 Arab Center for Medical Literatur
 • Sri Lanka National Library Ser
 Parlement Européen • Library A
 Islamiques et les Sciences Humai
 of Myanmar • State Central Lib
 Nationale de Mauritanie • Nation
 de Mexico • Rubber Research Ins
 • Nigerian Institute of Advanced
 Documentation Association • Fé
 Royal Netherlands Academy of
 Hermetica • Norsk Fagbibliote
 National Library of New Zealand
 Peru • Papua New Guinea Insti
 University Library • Association of Caribbean University and Research Libraries • Instituto Português do Património Arquitectónico e
 Arqueológico • Bibliotecarios Graduados del Paraguay • Asociatia Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice-Romania • Library of the Russian
 Academy of Sciences • M.I. Rudomino All-Russia State Library for Foreign Literature • Library Assembly of Euroasia • Synodal Library of the
 Moscow Patriarchat • Association Ecole Technique Libre de Rwanda • International Airports Projects Libraries • Islamic Development Bank •
 Seychelles Library Association • Svenska Bibliotekariesamfundet • Stockholm University Library with the Library of the Royal Swedish Academy
 of Sciences • International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres • National University of Singapore •
 Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani • National Council of the Slovak Republic • Sierra Leone Association of Archivists, Librarians
 and Information Scientists • Association sénégalaise des bibliothécaires, archivistes et documentalistes • Stichting Cultureel Centrum Suriname
 • Biblioteca Universidad Centroamericana José Simeón Canas Autopista Sur los Próceres • Swaziland National Library Service • United Nations
 Economic and Social Commission for Asia and the Pacific • Asian Institute of Technology, Center for Library and Information Resources •
 Central Scientific Library of the Turkmen Academy of Science • Arab League Educational Cultural and Scientific Organization • Turkish
 Grand National Assembly Library and Documentation Center • Turkish National Library Assistance Association • Library Association
 of Trinidad and Tobago • Institute of Development Management of Tanzania • Vernadsky Central Scientific Library of the Ukraine
 Academy of Sciences • State Library of the Ukraine for Children • Crimean Library Association • Art Libraries Society of North America • Ohio
 University Libraries • School of the Art Institute of Chicago • University Library of Hawaii • University of Wisconsin-Milwaukee • American
 Association of Law Libraries • Family History Library of the Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints • Joint Library of the International
 Monetary Fund and World Bank • Özbekistan Respublikasi Ali Kengashinin Kutuphanesi Ali Kengashinin Katibiyati • Biblioteca Apostolica
 Vaticana • Banco del Libro, Centro de Información y Documentación sobre la Literatura Infantil y la Lectura • Universidad Simon Bolívar •
 Central Library for Science and Technology of Viet Nam • National Library of Serbia • South African Library for the Blind • Bophuthatswana
 National Library • Read Educational Trust • National Assembly of Zambia • Bibliothèque nationale du Zaïre • University of Zimbabwe Library

YOUR DYNAMIC CONNECTION TO THE INTERNATIONAL WORLD OF LIBRARY AND INFORMATION SERVICES